A°. 1863. N°. 18. Woensdag 4 Maart. Twaalfde Jaargang.

JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERL.-INDIË.

Abonnementsprijs per half jaar.

Voor *Batavia* . . . . f 12,50.
" *Java* . . . . " 15,—.
" de *Buitenbezittingen* . . . . . " 15,—.
" *Nederland* . . . . " 22,50.
De betaling geschiedt vooruit — Brieven franco.

Hoofd-Bureau: te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; **Agenten:** te *Samarang*, DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija*, LE ROY & Co.; te *Pasoeroean*, WEIJERMANS & Co.; te *Cheribon*, BLOK & Co.; te *Tagal*, Mevr. de Wed. G. M. VAN VOORT; te *Madioen*, C. A. VAN DER VOORT; te *Padang*, VAN ZADELHOFF & FABRITIUS; te *Amboina*, A. HARMSEN & Co.; te *Makassar*, K. SUTHERLAND, en voor *Nederland*, J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te *Amsterdam*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

Prijs der Advertentiën.

Voor de vijf woorden . . . . f 0,50.
" idem bij eerste of meerdere herhaling " 0,25.
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentiën voor de **Mail-Editie** dezelfde prijs.
Inzending der Advertentiën op den dag der uitgave vóór 12 uur.

Bij deze Courant behoort een

BIJVOEGSEL.

Sluiting der Mail,

op Zaturdag den 14den Maart.

Vendutiën.

Donderdag 5 Maart.
Voor het woonhuis van den Heer van de Poll te Meester Cornelis.
en
Voor het kommissiehuis van van Slooten, Morgan & Co.
Vrijdag 6 Maart.
Voor het lokaal der Weeskamer.
en
Houtvendutie door John Pryce & Co.
Maandag 9 Maart.
Voor het woonhuis van den Heer J. van Lennep door Cassalette & Co.
en
Voor het kommissiehuis van J. Speet.
Dingsdag 10 Maart.
Voor het kommissiehuis van Gebr. Roselje & Co.
Woensdag 11 Maart.
Voor het kommissiehuis van van Riet & Wijnveldt.
Donderdag 12 Maart.
Voor het woonhuis van den Heer van Hemert op Passer Baharoe.
en
Voor het kommissiehuis van Cassalette & Co.
Vrijdag 13 Maart.
Voor het kommissiehuis van Schreuder & van der Crab.
Zaturdag 14 Maart.
Exekutie in Gang Torran.

ADVERTENTIËN.

Getrouwd:

P. L. H. STENNEKES
en
C. J. F. BOERS.

SAMARANG, 21 Februarij 1863. (830)

Getrouwd:

A. BOEKMAN
en
E. DEIGHTON.

SAMARANG, 23 Februarij 1863. (828)

Getrouwd:

J. R. P. F. GONGGRIJP
met
A. R. H. WOLVEKAMP.

BUITENZORG, 25 Februarij 1863.
Eenige kennisgave. (804)

Bevallen van een ZOON *J. F. Hellendoorn*, geboren *Loth*.
SOERABAIJA, 21 Februarij 1863. (829)

Bevallen van eene DOCHTER *J. K. Jansen*, *Eekhout*.
BATAVIA, 25 Februarij 1863.
Eenige kennisgave. (808)

Bevallen van eenen ZOON *A. Phlippeau*, geb. *Jung*.
BANDONG, 27 Februarij 1863. (792)

Op den 13den dezer heeft het God behaagd uit zijn smartelijk lijden van ruim zes maanden tot zich te roepen mijn geliefden Echtgenoot den WelEdel Gestrengen Heer *Pieter Johannes Cornelis Saaijmans*, gepensioneerd Controleur der eerste klasse, diep betreurd door zijne nagelatene betrekkingen.

Mede uit naam der familie:
[illegible]

PEKALONGAN, 25 Februarij 1863. (805)

VENDUTIE

op Donderdag, 5 Maart 1863,

voor het Commissiehuis van

VAN SLOOTEN, MORGAN & CO.,

van diverse Lijnwaden,

2 Balen ongebleekte Shirtings, 10 Balen Adrianopel roode Garens, Speelkaarten, metalen Knoopen, Brillen, Zeep, Handdoeken en Tafellakens,

Chiraswijn, 20 vaten Azijn,

Rijtuig-Ornamenten, waarlooze Lantaarnglazen, Schroeven, Scharnieren, Rijtuig Gordijnen met Koper- en Pleetbeslag, Superfijne Blaauwe- en Carmijnverwen, Voetkleeden,

1 nieuwe Mylord, 2 dito Palanquins, 1 dito Handchais,

en ten 11 ure, van het Perceel gelegen in het Oosterveld, Blok L., 35 Deel, Sectie III, No. 8 en 9, buurt Buiten Nieuwpoortstraat, Verponding No. 4277 en 1/4 Aandeel in het Perceel gelegen in Blok H., Deel West No. 47, buurt gedempte Maleische Gracht, Verponding No. 2212. (794)

Op de Vendutie

van Donderdag den 5den Maart,

zullen worden verkocht:

100 vaten Americaansch Pilot BROOD.

(795) VAN SLOOTEN, MORGAN en Co.

HOUT-VENDUTIE

op Vrijdag, den 6den Maart 1863,

op het Heemradenplein,

door

(807) JOHN PRYCE & Co.

Op Vrijdag, den 6den Maart 1863,

zullen door de Weeskamer te ***Batavia***, voor rekening van de Boedels van wijlen P. J. C. DE RUIJTER, STORK, J. W. JULIUS en Mejufvrouw W. E. VAN KAMPEN (in de wandeling genaamd ANTJE VOUTE) worden verkocht:

MEUBILAIR, HEEREN- en VROUWEN-KLEEDINGSTUKKEN en SARONGS.

Voorts:

Juweelen, Goud- en Zilverwerk,

en hetgeen verder te voorschijn zal worden gebragt.

Namens de Weeskamer voornoemd,

De Secretaris,

(788) VAN BERCKEL BIK.

Op de Vendutie

van den 6den Maart, op het Erf van de **Weeskamer alhier,**

zullen alsnog worden verkocht:

een deugdzame Mylord,

eenige Kleedingstukken,

waaronder: een bijna nieuw Adsistent-Residents-COSTUUM,

benevens: eenige BOEKWERKEN, alles nagelaten door wijlen den te ***Siam*** overleden Referendaris J. J. PEETERS. (834)

VENDUTIE

op Maandag den 9den Maart,

voor het Commissiehuis van

J. SPEET,

van diverse LIJNWADEN,

DAMESKLEEDEREN, GLAS- en AARDEWERK, PAARDEN en RIJTUIGEN, GOUD- en ZILVERWERK,

alsmede:

de volgende Vastigheden.

Een ERF, bebouwd met een Steenen Huis in den **Gang Gatip**, verponding No. 7328.

Een ERF, bebouwd met een Huis van Bamboe met atap gedekt, buurt **Djambatan Lima**, verponding No. 2230.

Een LEDIG STUK GROND op **Kampong Blakang**, (Verburgsgracht) verponding No. 2835.

Een LEDIG ERF in de Chinesche Kamp, **Bazaar Glap**, verponding No. 8868. (832)

VENDUTIE

op Maandag, den 9den Maart a. s.,

wegens vertrek:

ten huize van den WelEdelen Heer

J. VAN LENNEP,

op ***Cramat***, door

Cassalette & Co.,

van eenen fraaijen INBOEDEL,

waarbij de volgende massief Mahonijhouten MEUBELS ***bijzondere vermelding verdienen***, als:

goed geconserveerde Ameublementen,

met rood en groen fluweel bekleed.

2 ETENSTAFELS, 1 SCHRIJFLESSENAAR, enz., enz., bijzonder fraaije KASTEN, een PIANINO, zoo goed als nieuw, uit de fabriek van ***F. Berden & Co.***, te Brussel, groote fraaije TAPIJTEN, benevens Fijn KRISTAL en GLASWERK.

verder:

ZES RIJTUIGEN,

waarbij 1 Tentwagen, 1 Coupé, zoo goed als nieuw, uit de Fabriek van **Hermans** te ***'s Hage.***
1 Amerikaansche WAGEN, enz., Europesche TUIGEN, 3 spannen Overwalsche WAGENPAARDEN, 1 Kinder RIJPAARD, KOEIJEN van Bengaalsch ras, 1 Sileesche KOE, enz., enz. (808)

Daags te voren te bezigtigen.

VENDUTIE

op Dingsdag, den 10den Maart,

voor het Commissiehuis van

Gebrs. ROSELJE & Co.,

van diverse Glas- en Aardewerk,

Timmermansgereedschappen, IJzerwerken, Spiegels en Schilderijen, Kramerijen, Wagen- en Bendielantaarns, Hangklokken, diverse Manufacturen, Waskaarsen, Provisiën, Puike Boter, enz.

Verder:

2 kisten geparfumeerde ZEEP.
1 kist TAFEL- en SERVETGOED.
1 do. BUCKSKIN.
1 do. FRANSCHE MADAPOLLAMS in stukken van 28 Mètres.
1 Baal LAKEN en
1 kist ENGELSCHE OVERHEMDEN. (848)

Op de Vendutie

van Dingsdag 10 Maart, zullen de ondergeteekenden voor Rekening eens Boedels verkoopen:

eenige zeer kostbare Preciosa's,

waaronder:

3 paren prachtige Braceletten met Diamanten, Parures, Haarpennen, en eenige gewone Horologiën.

(849) GEBRS. ROSELJE & Co.

VENDUTIE

op Woensdag, den 11den Maart 1863,

voor het Commissiehuis van

van Riet & Wijnveldt,

van diverse KRAMERIJEN, PROVISIEN en DRANKEN,

LIJNWADEN, GLASWERK, KINDERWAGENS, MESSEN met witte en zwarte heften, 2 kisten CAMBRICS, 2 kisten à 200 ps. MOUSSELIN, ZAKDOEKEN, TOILET ZEEP, IJZERWAREN, enz. (839)

VENDUTIE

op Maandag den 16den Maart a. s.,

wegens vertrek,

ten huize van den HoogEdelGestr. Heer Luitenant-Kolonel

J. L. MOERMAN,

op ***Weltevreden*** nabij de ***Sluisbrug***, door

Cassalette & Co.,

van eenen fraaijen INBOEDEL.

(Zie specificatie in de vorige bladen).

Op Zondag den 15den te bezigtigen.

(775)

Op Vrijdag den 10den April a. s.,

zullen

Gebrs. ROSELJE & Co.

in VENDUTIE zonder reserve publiek verkoopen:

Het HUIS en ERF, staande op Kebon Siri, verponding No. 8168, laatst bewoond geweest door den Heer **M. G. Joakim**, en

Het PAKHUIS, gelegen aan de Groote Rivier, naast de Factorij der N. H. M., verponding No. 8967. Genoemde vastigheden zijn inmiddels uit de hand te koop, en te bevragen bij den Heer M. G. JOAKIM en GEBRS. ROSELJE EN Co. (850)

Op eenen nader te bepalen dag

zullen op

PUBLIEKE VENDUTIE

worden verkocht, de navolgende ***Perceelen:***

Een ERF, bebouwd met een Steenen Huis, met Pannen gedekt, gelegen in de Residentie Batavia, Blok B, Deel West, Nummer 80, Buurt of Wijk Spinhuisgracht, bij de Verponding geregistreerd onder Nummer 2976, en

Een ERF, bebouwd met een Steenen Huis, met Pannen gedekt, gelegen in de Residentie Batavia, Blok B., Deel West, Nummer 81, Buurt of Wijk Spinhuisgracht, bij de Verponding geregistreerd onder Nummer [illegible].

Zijnde deze vastigheden inmiddels uit de hand te koop. Voor informatiën gelieve men zich te vervoegen bij

(835) J. F. VAN LEEUWEN & Co.

De ondergeteekenden zullen op hunne

Vendutie van Woensdag den 18 dezer,

zonder reserve verkoopen:

Een SUIKERMOLEN met IJzeren CYLINDERS.

(851) VAN DEN ABEELEN en Co.

Verkrijgbaar:

Zwart en wit marmeren NAAMBORDJES,

ten spoedigste af te leveren bij

DE FICQUELMONT & Co.,

(825) *nabij het Kerkhof.*

RIJN- EN MOEZELWIJNEN

van het beroemde merk ***D. Leiden***, in ***Mosten***, heden op nieuw ontvangen, als:

RüDESHEIMER-BERG 1846.
MARCOBRüNNER
SCHARSZBERG-MUSCATELL 1857.
LIEB-FRAUENMILCH.
BRAUNEBERGER-AUSSTICH
RüDESHEIMER.
BRAUNEBERGER.

Bij

(831) WINSSER, DE LANGE EN Co.

Pas ontvangen:

Geborduurde Kasimiren VESTEN.
Fransche TRICOT voor PANTALONS,
Gekleurd FLANEL.
Fijne Fransche HEMDEN.
Marokijn Lederen MUILEN.

Alsmede:

HELMHOEDEN.
Italiaansche STROOHOEDEN,
bij

(789) W. PADDINGEE, *Molenvliet.*

MARMEREN VLOERSTEENEN,

van 10 tot 28 Rijal. duimen,

benevens:

ronde en langwerpige Marmeren platen,

voor CONSOLES en TAFELS, zijn steeds te verkrijgen bij

(777) HAAGER en SCHUURMAN.

DEPOT

van

Inlandsche en Europesche

MEUBELEN.

(778) S. A. VAN DEN ABEELEN.

Gang Ketapang bij de ***Gas-fabriek.***

MEUBEL-MAGAZIJN,

TOKO SENIN,

van

B. CHARLES,

Steeds voorzien van alle soorten van

MEUBELS,

beveelt zich aan tot de uitvoering van alle soorten van Commissiën, verzending en verpakking van goederen, enz. tot zeer matige prijzen.

(776)

Drooge en Geprepareerde

VERWSOORTEN,

in het groot en in het klein, tegen billijke prijzen bij

(769) ROLUFS & Co.

HET PHOTOGRAPHISCH ATELIER

van

WOODBURY & PAGE,

op RIJSWIJK is dagelijks, uitgezonderd Vrijdags, geopend van half 7 tot 10 uur 's morgens.

GEZIGTEN en TYPEN *van Java.*

AFDRUKKEN van negatieve PORTRETTEN, ten vorigen jare genomen, zijn te bekomen à f 2,— per stuk. (797)

De Ondergeteekenden ontvangen voortaan geregeld uit Europa

SUIKERPANNEN,

van de beste kwaliteit en van de ondervolgende afmetingen, t. w.:

van 96 × 32 Eng. dm.	van 70 × 23 Eng. dm.
90 × 30	65 × 22
86 × 29	60 × 20
82 × 27	56 × 19
78 × 26	52 × 17
74 × 25	50 × 16

Nadere Informatiën te bekomen bij
(818) MACLAINE, WATSON & Co.

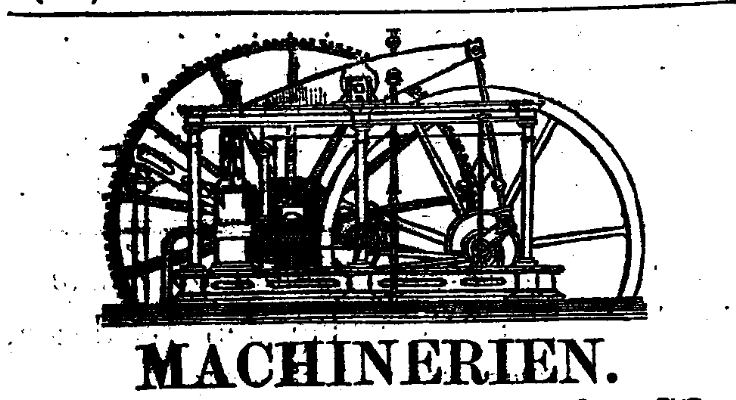

MACHINERIEN.

FAWCETT, PRESTON & CO.,

Phoenix Foundry.—*Liverpool.*

De Ondergeteekenden, *Agenten* van bovengenoemde **HEEREN**, zijn bereid bestellingen aan te nemen op

Suiker-, Koffij- en Rijstpelmolens, Centrifuges,

STOOMMACHINES,

zoowel voor Fabrieken als voor Schepen,

Arak-Disteleer Toestellen, IJzeren Schepen en Praauwen, ZAAG-MACHINES,

TABAKSPERSEN, POMPMACHINES, STOOMKETELS,

en alle soorten van MACHINERIEN.

Zij bieden te Koop aan:

1. Een Suikerrietmolen, met Cylinders van 54 Engelsche dm. lang en 28 Engelsche dm. diameter, met compleet Waterwerk.

2. Een Idem Idem.

3. Een Suikerrietmolen, met Cylinders van 54 Engelsche dm. lang en 26 Engelsche dm. diameter, met compleet Waterwerk.

4. Een Idem Idem.

5. Een horizontaal Stoom-Suikermolen, van 16 p. kr., met Cylinders van 54 Engelsche dm. lang en 26 Engelsche dm. diameter en Ketel van 20 Engelsche voet lang en 5 Engelsche voet diameter.

6. Een horizontaal Stoom-Suikermolen, van 12 p. kr., met Cylinders van 54 Engelsche dm. lang en 24 Engelsche dm. diameter en Ketel van 16 Engelsche voet lang en 4 voet 6 dm. diameter.

7. Een verticale Centrifuge-molen, van 48 dm. diameter, voorzien van Stoommachine en Ketel, compleet.

8. Een Idem Idem.

9. Een verticale Suikermolen, me tCylinders van 48 Engelsche dm. lang en 24 Engelsche dm. diameter, voorzien van Stoommachine en Ketel, compleet.

10. Een hydraulische Oliepers, compleet.

11. Een stel Zaagmachines, geschikt om Balken van 18 Engelsche dm. □ vierkant te zagen, voorzien van Verticale Stoommachine en Ketel, compleet.

12. Gerimpeld IJzer voor Daken.

13. Suikerpannen in alle gewone afmetingen.

Voor bijzonderheden vervoege men zich tot den Heer S. YOUNGE, *Ingenieur te Soerabaya*, dan wel tot
(824) **MORGAN, MELBOURN & Co.**

MACHINERIEN.

De Ondergeteekenden, Agenten op Java van de Heeren

H. O. ROBINSON & Co.

Ingenieurs te Londen,

hebben de eer, Heeren SUIKERFABRIEKANTEN en verdere belanghebbenden te berigten, dat zij thans voorhanden hebben

Eene SUIKERRIETMOLEN,

met cylinders van 52 × 24 Engelsche dm. met STOOMTOESTEL en KETEL, geheel compleet.

Een STEL van VIJF PATENT CYLINDERVORMIGE **Suikerpannen**, met POMPUITSTAVEN en WAARLOOZE STUKKEN, en twee dito van zes dubbele geoctroyeerde CYLINDERVORMIGE **Suikerpannen** met FORNUIZEN en WAARLOOZE STUKKEN, bestaande in **Wielen, Hondzels** en **Cylinders.**

Alsmede:

LEDEREN DRIJFRIEM

3, $3^1/_2$, en 4 duim breed op 25 voet lang.

Specificatiën en teekeningen ten kantore van ondergeteekenden en voorts bij den op Java residerenden Ingenieur van de Heeren **H. O. Robinson & Co.**, de Heer ROBERT FINDLAY, die de noodige informatiën, betreffende bovenstaande Machineriën kan geven.

De Heeren **H. O. ROBINSON & Co.**, hunne Etablissementen eene groote uitbreiding gegeven hebbende, zoodat zij in staat zijn aan de voortdurende alom vermeerderende vraag naar hunne MACHINERIEN te voldoen, kunnen thans iedere order, waarmede men hen zal willen begunstigen, met den meesten spoed ten uitvoer brengen, terwijl de Ondergeteekenden alle orders aannemen op

SUIKERMOLENS, door stoom of water gedreven, WATERWIELEN, VACUUMPANNEN, STOOMWERKTUIGEN, CENTRIFUGAAL MACHINES, RIJST- en OLIE-MOLENS, enz., enz.
814) MACLAINE, WATSON & Co.

MACHINERIEN.

De Ondergeteekenden, Agenten van de Heeren

GEORGE BUCHANAN & CO.,

Ingenieurs Bucklersbury ***London*** *& Yorkplace Ironworks* ABERDEEN,

nemen de vrijheid Fabrikanten, Landeigenaars en anderen te herinneren, dat zij voortgaan met het leveren van alle soorten van

WERKTUIGEN,

in gebruik bij de bereiding van

Suiker, Koffij, Rijst, Olie, Kalk, Steenen, enz., enz.

alsmede ook:

ZAAGMOLENS,

VERVOERBARE STOOM-MACHINES, POMPMACHINES voor IRRIGATIE DOELEINDEN, of tot het vullen van in de hoogte gelegene BADKUIPEN, STOOMKETELS, enz., enz.

In voorraad en tegen billijke prijzen:

Een Stoom-Suikermolen

met cylinders van 24 × 45 duim, de molen en de Stoommachine is op een fondatieplaat, de standaards van geslagen ijzer en zoodanig ingerigt, dat de beneden cylinders in een oogenblik kunnen worden uitgetrokken.

Een HOOGDRUKKEND STOOMWERKTUIG 4 van 10 paardenkracht etc., compleet.

Een stel van zes Centrifuges,

van 32 duim diameter, welke bij bovengenoemd Stoomwerktuig kan worden gevoegd.

TWEE GROOTE EN VERMOGENDE STOOM-SUIKERMOLENS,

van welke een met cylinders van 54 × 26 Eng. duim en de ander van 60 × 28 Eng. duim.

Een dubbel stel luchtledige pannen (Vacuumpans).

TWEE WETZELPANNEN

met verbindingspijpen om te werken door STOOM, WATER, TREKVEE of HANDEN.

Als ook bieden zij Te Koop aan

Eenige superieure *Perspompen*,

geschikt om Badkuipen in Woonhuizen of Ketels van Stoommachines met heet- of koudwater te vullen.

In voorraad VUURSTEENEN en KLEI.
(810) PITCAIRN, CYME & Co.

MACHINERIEN.

PAUL VAN VLISSINGEN & DUDOK VAN HEEL

en

Van Vlissingen, van Heel & Derosne, Cail & Co., *Amsterdam.*

De Ondergeteekenden, Agenten van genoemde fabriekanten, hebben thans ***alhier***, te ***Samarang*** en ***Soerabaija*** ten verkoop gereed liggen:

Een **SUIKERMOLEN** met cylinders van $24^1/_2$ × 51 Eng. duimen met Waterwerk, 2 stel kamraderen, **Stoommachine** van 16 p. kr, met ketel van 20 p. k., hooge drukking, (liggende ***alhier***).

Drie compleete **DISTILLEER-TOESTELLEN** ter vervaardiging van Arak, waarvan 2 voor 16000 en een voor 21000 litres stroop in 24 uren te verwerken, een toestel ***alhier*** en 2 te ***Soerabaija*** liggende.

Een **SUIKERMOLEN** met Cylinders van 28 × 56 Eng. duimen, met een dubbel stel kamraderen en waarlooze cylinder, om zoowel door Water als door Stoom te kunnen worden gedreven, liggende te ***Samarang.***

Twee Compleete **VACUUM-INSTALLATIËN**, ieder met éène pan van $7^1/_2$ Eng. voeten diameter, een toestel ***alhier*** en het andere te ***Soerabaija*** liggende.

Eene Compleete **STOOMMACHINE** (horizontaal) van hooge drukking, ter drijving van een luchtledig toestel met 2 pannen van $7^1/_2$ Eng. voeten.

Een **SUIKERMOLEN**, met cylinders van $24^3/_4$ × 51 duimen, aan eene zijde van kamwielen voorzien, liggende te ***Soerabaija.***

Twee **SUIKERMOLENS** met cylinders van $19^5/_8$ × $55^1/_2$ Eng. duimen, waarvan een met Waterwerk, een ***alhier*** en een te ***Soerabaija*** liggende.

Eenige **CRUSH-** of **BREEKMOLENS**, om met de hand of met stoom gedreven te worden, liggende ***alhier*** en te ***Soerabaija.***

Eenige stellen **SUIKERPANNEN** voor Batterijen in verschillende afmetingen met brandwerk compleet, liggende te ***Soerabaija.***

Een **STOOMWERKTUIG** van 4 paarden kr. hooge drukking zonder Stoomketel, liggende te ***Soerabaija.***

Gesmeed ijzeren **ASSEN** voor Suikermolens van diverse dimensiën, van af 9 Eng. voeten × $11^3/_8$ duim tot $6^1/_2$ Eng. voeten × $7^1/_8$ duim diameter, liggende ***alhier*** en te ***Soerabaija.***

Een compleet **GAZTOESTEL** tot verlichting van privaat woningen of publieke gebouwen met lampen etc., geheel compleet, liggende te ***Soerabaija.***

Drie ijzeren **HIJSCHKRANEN**, ieder hebbende een Draagvermogen van 4000 kilos, liggende ***alhier*** en te ***Soerabaija.***

Twee complete geheel ijzeren **TABAKSPERSEN**, liggende te ***Soerabaija.***

WAARLOOZE DEELEN voor Vacuums- en Stoomketels, als: ***Barometerglazen, Peilglazen, Kijkglazen, Thermometerschalen***, Pitten voor ***Locatelli-Lampen***, etc., liggende te ***Soerabaija.***

Een **SUIKERMOLEN** met cylinders van 30 × 56 Eng duimen, liggende te ***Soerabaija.***

Zes compleete **VOEDING-MACHINES** voor Stoomschepen met cylinders van 7 en 8 duim diameter.

Te ***Amsterdam*** zijn voorts nog in aanmaak ter spoedige uitzending in Depôt:

Twee luchtledige **TOESTELLEN**, ieder met 2 Pannen van 7' Eng. voeten diameter met Machine, Ketels etc. geheel compleet; en

Vier-en-Twintig **CENTRIFUGES** met Drijfwerk compleet met beweging van onderen, en in stellen van 2, 4 of 6 stuks.

Nadere opgaven en teekeningen verkrijgbaar bij

CORN. BETH, te ***Soerabaija.***

E. J. EVERTS, te ***Solo*** en bij

de Agenten,

(819) DÜMMLER EN Co., te ***Batavia.***

Bataviasche

WEDLOOP SOCIETEIT.

ALGEMEENE VERGADERING

op ***Woensdag*** den **11**den Maart, des avonds ten 8 ure, in de **Loods op het Koningsplein.**

PUNTEN VAN BEHANDELING:

Verslag van het jaar 1862. — Verkiezing eener nieuwe Directie. — Ballotage van nieuwe Leden. — Beraadslaging over ontvangene missives van den Resident van Batavia, dato 2 Januarij en 16 Februarij ll.

Namens de Directie:
De Secretaris,
(846) T. PRYCE.

Maatschappij van Toonkunst.

REPETITIE

op Vrijdag, den 6den Maart,

des avonds ten 8 ure, in het Gebouw de ***Harmonie***, onder Directie van den Heer COQUELIN.

H. T. VON HEMERT,
(840) *Concertmeester.*
BATAVIA, 4 Maart 1863.

SPAARBANK.

Zitdagen 3 en 17 Maart. (772)

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

van

Kunsten en Wetenschappen.

Heeren Leden worden uitgenoodigd tot het bijwonen eener ***Algemeene Vergadering***, die gehouden zal worden op VRIJDAG 27 Maart e.k., des avonds ten 8 ure, ten huize van des Genootschaps President Dr. G. WASSINK.

In deze Vergadering zal het Jaarlijksch Verslag gelezen en onder anderen beraadslaagd worden over de al of niet verdere verstrekking der werken van de Koninklijke Natuurkundige Vereeniging aan des Genootschaps oude Leden en over het afstaan van doubletten uit des Genootschaps verzamelingen.

Batavia, 27 Februarij 1863.

De Directeur-Secretaris,
(790) T. H. DER KINDEREN.

SPAARBANK,

opgerigt door de Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen in O. I.*

Aan belanghebbenden wordt kennis gegeven, dat ten gevolge der plaats gehad hebbende benoemingen in de Algemeene Vergadering der Maatschappij, d.d. 6 dezer, het Bestuur der Spaarbank thans zamengesteld is uit de Heeren:

D. JANNETTE WALEN, *Voorzitter.*
G. F. DE BRUIJN KOPS, *Penningmeester.*
H. VAUPEL.
G. A. DE LANGE.
Jhr. J. C. A. VAN HAEFTEN, *Secretaris.*

Men wordt derhalve verzocht zich voortaan voor het inbrengen of opvragen van gelden te wenden tot den Heer G. F. DE BRUIJN KOPS, ten diens Kantore in de stad (Bataviaasch Praauwenveer), blijvende Kommissarissen overigens steeds bereid gelden ten hunnen huize in ontvangst te nemen tegen voorloopige Reçus.

Kommissarissen over de Spaarbank;
D. JANNETTE WALEN, *Voorzitter,*
VAN HAEFTEN, *Secretaris.*
Batavia, 28 Februarij 1863. (791)

North British and Mercantile Fire Insurance Company,

te LONDEN en EDINBURGH.

Opgerigt in 1809.

Bevestigd door Koninklijke brieven en speciaal acten van het Parlement.

Ingeschreven kapitaal £ 2,000,000 sterling.
Bijgekomen Fondsen £ 1,374,000.

Deze Maatschappij verzekert tegen Brand alle soorten eigendommen in alle deelen der wereld tegen de billijkste premiën.

Assurantiën voor zeven jaren worden slecht als zes gerekend.

Vorderingen uitbetaald met de meeste vaardigheid en mildheid.

Als een bewijs van de soliditeit dezer Maatschappij wordt vermeld, dat de som van £ 1,374,000 nu bijgegroeid in gouvernements en andere zekerheden is geplaatst.

De ondergeteekenden zijn benoemd Agenten en zijn gemagtigd Polissen op de meest billijke voorwaarden uittereiken en alle vorderingen te voldoen.

De Agenten op Java en Buitenbezittingen
(837) THE BORNEO COMPANY LIMITED.

Koloniale Zee- en Brand-Assurantie Maatschappij.

Kantoor Batavia.

ALGEMEENE VERGADERING VAN DEELHEBBERS, ten kantore van de Maatschappij, ***op Dingsdag den 10den Maart aanstaande,*** des voormiddags ten 11 ure en zulks, om over te gaan:

1o. tot de beoordeeling en goedkeuring van de inmiddels ter visie liggende Balans over het 1ste Boekjaar, onder Ultimo December afgesloten, en

2o. tot de aanstelling van eenen nieuwen Commissaris, ter vervanging van den Heer J. VAN LENNEP, die door vertrek naar Europa als zoodanig heeft bedankt.

De Directeuren,
Mr. R. V. HEIJLIGER.
(728) Mr. Th. SCHUURMAN.

Brand-Assurantie-Compagnie, te Amsterdam.

Kapitaal 1.300000.— Gulden

De Ondergeteekenden benoemd zijnde tot Agenten op Java, van bovengenoemde Maatschappij, berigten bij deze, dat zij bereid zijn verzekeringen tegen Brandschade te sluiten op Woon- en Pakhuizen, Koopmansgoederen, Meubelen, enz., enz., alsmede: op Suiker-, Koffij, Thee-, Tabak- en Indigo-Etablissementen, enz., tegen zeer billijke Premien en gewone Condities.

Omtrent nadere informatiën gelieve men zich te vervoegen ten Kantore der Ondergeteekenden

MACLAINE, WATSON & Co., Batavia,
McNEILL & Co., Samarang,
(816) FRASER, EATON & Co., Soerabaija.

De Utrechtsche

IJZERGIETERIJ,

onder Directie van de Heeren

H. Kruseman en **J. van de Wall Bake,** levert

Zaag-, Pel-, Olie- en andere Fabrieken, geheel compleet,

SUIKERMOLENS c. a., STOOM- en andere WERKTUIGEN,

HEKWERKEN, VERANDA'S, KOLOMMEN, POMPEN, RAMEN, PIJPEN voor WATER- en STOOMLEIDING en alle andere

IJZER- EN METAALWERKEN,

tegen billijke prijzen.

Informatiën bij de Heeren H. LAUTENSLAGER, **Soerabaija**, J. STOKHEKKER, **Samarang** en te **Batavia** bij
(821) K. M. VERLOOP,
Architect en Werktuigkundige.

IMPERIAL

LEVENVERZEKERING MAATSCHAPPIJ.

Old Broad-Street London,

opgerigt in het jaar 1820.

Het Maatschappijk kapitaal bedraagt £ 750,000,— verdeeld in **7500** aandeelen van £ **100** — elk, terwijl het gevestigde premiefonds bedraagt ruim £ **705,000**,—, waaruit blijkt dat deze Maatschappij meer dan £ **1,500,000**,— bezit, bij een Jaarlijksch inkomen van £ **1.000,000**,—, om aan de verpligting in het vervolg op bestaande polissen ten beloope van £ **2,500,000**,— te voldoen.

Alle vijf jaren zal vier vijfde gedeelte van den winst als Bonus aan de polissen worden toegevoegd, zonder dat daardoor de verzekerde persoonlijk verantwoordelijk wordt, zooals bij onderlinge Maatschappijen.

De premiën kunnen maandelijks voldaan worden.

Omtrent maatstaf der Premiën en alle verdere informatiën betrekkelijk deze Levensverzekering Maatschappij kan men zich vervoegen ten kantore van de ondergeteekenden, alwaar men op verzoek prospectussen der Maatschappij en blanco Staten kan erlangen.

MACLAINE, WATSON EN Co. *Batavia,*
Mc. NEILL EN Co. *Samarang,*
(815) FRASER, EATON EN Co. *Soerabaija.*

Royal Insurance Company of Liverpool.

BRAND- EN LEVENSVERZEKERING.

KAPITAAL GROOT **2.000.000.—** PONDEN STERLING

De ondergeteekenden, Agenten van bovengenoemde Maatschappij, gaan steeds voort, met verzekeringen te sluiten tegen brandschade op PAKHUIZEN, GOEDEREN en WOONHUIZEN met AMEUBLEMENT, gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op THEE-, KOFFIJ- en SUIKER-ETABLISSEMENTEN OP JAVA.

Zij nemen de vrijheid het publiek te herinneren, dat sedert kort ook LEVENSVERZEKERING bij de Batavia Branche gevoegd is en dus gereed zijn tot het sluiten daarvan op de voordeeligste voorwaarden. Het uitgebreide Kapitaal van deze Maatschappij in verband met de jaarlijksche opbrengst van 500.000 Ponden Sterling en een aanwezig fonds van 800,000 Ponden Sterling, leveren een voldoenden waarborg voor hare soliditeit, terwijl de premien van verzekering even matig zijn als die van andere Maatschappijen en bij schade de voldoening op de promptste wijze geschied.
(811) PITCAIRN, SYME & Co.

LIVERPOOL & LONDON FIRE INSURANCE Comp.

KAPITAAL groot £ 2,000,000 Sterling.

De ondergeteekenden, benoemd zijnde tot Agenten op ***Java*** van bovengenoemde Maatschappij, deelen bij deze mede, dat zij bereid zijn, om **Polissen van Assurantie** op de meest voordeelige voorwaarden te verleenen op ***Pakhuizen, Goederen en Woonhuizen met het Ameublement***, gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op ***Thee-Koffij- en Suiker-Etablissementen op Java.***

De premiën van Assurantie zijn zoo laag mogelijk gesteld, en wanneer klagten mogten voorkomen, die vereffend moeten worden, zal de uiterste billijkheid worden in acht genomen.
(812) PITCAIRN, SYME & Co.

NORTHERN ASSURANCE COMPANY,

gevestigd te LONDON sedert **1836.**

Brand- en Levensverzekering.

KAPITAAL GROOT **1,295,760** PONDEN STERLING.

De Ondergeteekenden, Agenten van voornoemde Maatschappij voor Java en de omliggende Nederlandsche Bezittingen, gaan steeds voort met het sluiten van Polissen van Assurantie op de meest billijke en voordeelige voorwaarden op WOONHUIZEN, met het daarin aanwezige AMEUBLEMENT, PAKHUIZEN, GOEDEREN, KOFFIJ-, THEE- en SUIKER-ETABLISSEMENTEN.
(607) MORGAN, MELBOURN & Co.

Agenten op Java:

B. J. VAN EOK & Co., *Soerabaija,*
VAN DEN BROEK & VEECKENS, *Samarang.*

Benoodigd:

200 stuks Djattihouten KRUIWAGENS,

te leveren binnen drie maanden na de toewijzing.

De inschrijvingsbilletten in te dienen den **Elfden Maart des morgens ten 10 ure.**

Een MODEL, waarnaar de Kruiwagens zullen dienen te worden vervaardigd, is voor belanghebbenden ter bezigtiging op het Residentie-bureau aanwezig, alwaar de betrekkelijke voorwaarden mede ter inzage liggen.

De Resident van Batavia,
SCHAAP.

Batavia, 4 Maart 1863. (841)

GELDEN op eerste verband van Vastigheden,

bij
(845) REIJNST & VINJU.

ATELIER

VOOR

PHOTOGRAPHIE EN SCHILDERWERK IN ELK GENRE

VAN

C. PARANT & CO.

De Heer C. PARANT heeft de eer de ingezetenen van Batavia te berigten, dat hij met zijn Photographisch Atelier vereenigd heeft een

ATELIER VOOR SCHILDER- EN DECORATIE-WERK IN ELK GENRE.

PHOTOGRAPHIE.	SCHILDERWERK.
DECORATIE.	
IMITATIE VAN HOUT.	MARMERSOORTEN.
GLAS SCHILDEREN.	LETTERS.
WAPEN SCHILDEN.	GRAVEERWERK.
UITHANG-BORDEN.	NAAMBORDEN.
	VERGULDSEL.

SCHEEPS-SCHILDERWERK.

Herstellen van oude SCHILDERIJEN. Retoucheren van PHOTOGRAPHIEN.

LIJSTEN IN ALLE SOORTEN.

PAKKEN, ONTPAKKEN EN PLAATSEN VAN SPIEGELS. REGELING VAN PUBLIEKE EN PRIVÉ FESTIVITEITEN.

De Heeren PARANT & Co. vertrouwen, zoowel door de uitvoering van het werk, als door de billijkheid der prijzen, de toegenegenheid en het vertrouwen te zullen verwerven van allen, die hen met orders zullen vereeren.

De Ateliers zijn op Passar Baroe. (799)

NAAMBORDJES,

in verschillende soorten, tegen zeer billijke prijzen, worden in zeer korten tijd vervaardigd bij

LECOTEY,
bij de *Sluisbrug.*

(795)

De Ondergeteekende maakt bekend, dat hij zich heden hier ter plaatse als ***Koopman*** en ***Commissionair*** gevestigd heeft, onder de firma

B. GOMES & Co.

(781) A. B. GOMES.

Riouw, 22 October 1862.

De ondergeteekende, ***geëxamineerd in de 4 hoofdtalen***, enz. en vele jaren in Holland met de opvoeding der jeugd belast, geeft aan belanghebbenden te kennen, dat zij met goedkeuring der Schoolcommissie te ***Cheribon*** eene **JONGE JUFVROUWEN KOSTSCHOOL** heeft opgerigt.

M. M. J. A. VAN DER MEULEN,
Meijners.

(847)

Te Batavia wordt gevraagd:

Eene Europesche VROUW van middelbaren leeftijd, voorzien van goede getuigschriften ter adsistentie in eene groote huishouding.

(836) Adres: Letter **L**, Bureau JAVA-BODE.

Wordt gevraagd:

bij een familie te *Batavia,*

Eene Europesche Bonne.

Adres letters A. B. bij de Boekhandelaren

(838) LANGE en Co.

Eene Hollandsche Bonne,
kan dadelijk in dienst treden bij de familie

(802) ROCHUSSEN.

Mr. C. A. DE JONGH roept bij zijn vertrek naar Europa aan zijne vrienden en bekenden een laatst vaarwel toe. (822)

Slagterij Tanah Abang.

De ondergeteekende berigt het geëerde publiek, dat van af heden nabij het woonhuis van den Heer THOMAS DE SOUZA, bovengenoemde ***Slagterij*** geopend zal zijn, kunnende BONS op slagtdagen (Dingsdag en Zaturdag) aan de Slagterij, dan wel daags te voren ten zijnen huize op *Bazar Baroe* worden bezorgd.

Op eene prompte en civiele bediening mag gerekend worden, en kan het vleesch desverkiezende franco aan huis worden bezorgd.

(833) U. TEUSCHER.

TE KOOP [illegible]

van de **LOWMOOR COMPANY** [illegible]
Cylinders van 24 × 48 inches en de benoodigde IJzerwerken voor Waterraderen.

EEN IJZEREN WATERRAD COMPLEET,
diameter 28 voet, breedte 5 voet.

In groote voorraad:

Suikerpannen,

in alle gewone afmetingen, alsook waarlooze stukken geschikt voor WATERMOLENS van de Lowmoor Fabriek.

Een Stoom-Suikermolen,
compleet, rollen 24 × 48 duim, Stoommachine 12 paardenkracht.

De zoo voordeelig bekende wijze van bewerking van deze Company zal wel eene voldoende waarborg voor de hoedanigheden van deze Machineriën zijn.

PITCAIRN, SYME & Co.,
Agenten van de Lowmoor Company.

(813)

Te Koop:

Een goedgedresseerd
BENDYPAARD.

Adres

(862) BUREAU JAVA-BODE.

TE KOOP:

Twee Wetzel Suikerpannen

EN

Twee Rotatie Suikerpannen

met dubbele bodems en voorzien van DRIJFTOESTEL en VERBINDINGEN, Compleet.

Alsmede eene kleine **STOOMMACHINE**, complete met VERBINDINGEN tot het drijven van verschillende soorten van MACHINERIEN.

Nadere informatiën te bekomen bij

(817) MACLAINE, WATSON EN Co.

TE KOOP *of* TE HUUR

om dadelijk te aanvaarden:

DE RIJSTPELMOLEN,

gelegen te ***Assem***, Residentie ***Cheribon***, met daarbij behoorende

Padie- en Rijstpakhuizen

en groot Woonhuis, alles met Pannen gedekt.

Twee planken Pakhuizen met pannen gedekt, en een bergruimte bevattende van respectievelijk 4000 en 3500 picols, gelegen te ***Karang Sambong*** en ***Pengarengan***, Residentie ***Cheribon.***

Nadere informatiën bij

(782) PANDEL & STIEHAUS.

TE HUUR *of* TE KOOP

De vrije Suikerfabriek

SIGONG,

in de Residentie **CHERIBON**, met toebehooren, waaronder een ***aanplant van 24 Bouws zwart riet voor Bibiet.***

Te bevragen bij

De Oost-Indische Maatschappij van Administratie en Lijfrente,

V. J. VAN DOLDER, te *Samarang.* VAN BERESTEIJN, F. J. VAN HEMERT, te *Batavia.*

(826)

Te Huur:

Een ruim PAKHUIS met Kantoor boven.

Te bevragen bij

(787) P. A. AGANOOR.

TE HUUR

of, onder zeer voordeelige voorwaarden te KOOP, het aangenaam gelegen Woonhuis te *Bidara Tjina*, naast het ***eerste Post-Station***, laatst bewoond door den Heer POOL, welk huis onlangs belangrijke Reparatiën en verbeteringen heeft ondergaan, zijnde hetzelve te bevragen bij

(837) CASSALETTE EN Co.

Holloway's Zalf en Pillen.

Huidziekten, uitslag in kinderen, gesprongen ooren, likdoorns en alle verhardingen der huid worden geheeld, verligt en genezen door deze onvergelijkelijke Zalf. De beet der mosquito, en de prikkeling veroorzaakt door vele insekten in dit eiland en de geheele verzengde luchtstreek, worden dadelijk verdreven door deze onschatbare zalf. In alle kinderlijke kwalen, van de geringste krabbing af, aan tot aan de ingewortelde schurft op het hoofd, kan de minste zeker zijn een veilig en zeker toegenigt te vinden in dit heelend middel. Iedereen die bogers bezit behoort immer eenen voorraad gereed te hebben, derzelver onmiddelijke aanwending keert het lijden af, en bespaart den eigenaar verlies van tijd en arbeid. De Pillen bevorderen in hoogen graad de werking der Zalf.

Doosjes Pillen, à *f* 4.— *f* 5.— *f* 5.—

Potjes Zalf à *f* 4.— *f* 5.— *f* 5.—

Thans à kontant te verkrijgen:

Te Batavia	bij S. B. van Kleeff & Co.
» Soerabaija	» Le Roy & Co.
»	» Mossembekker & Co.
»	» D. Mauritz Martens.
»	» J. J. van den Muijsenberg.
» Probolingo	» Zimmermann & Co.
» Banjoemas	» M. S. Cheriman.
» Poerworedjo	» J. Kalden.
» Djokjokarta	» F. J. Schreuder en Hoe Djamboe.
»	» Wed. C. W. van der Laan.
» Soerakarta	» W. Veldman en M. J. Hanssens.
» Tagal	» Mevr. de Wed. van Dort.
»	» A. J. van der Voort.
» Cheribon	» W. Galistan.
»	» M. Blok & Co.
» Buitenzorg	» P. Schreuder.
» Samarang	» G. C. T. van Dorp, H. L. de Lyon, de Groot, Kolff & Co. Joostens & Co. en bij Soesmith & Co.

(783)

LET WEL!

Wordt verlangd

EEN PERSOON,

geschikt om de leiding op zich te nemen van een paar ***Jongelieden*** van 15 à 16 jarigen ouderdom, gedurende eenige reizen, welke men voornemens is hen door Nederlandsch-Indië, Britsch-Indië en Europa ter voltooijing hunner opvoeding te laten doen.

Een ruim Salaris wordt verzekerd.

Brieven franco aan de firma LANGE en Co. te ***Batavia*** onder de Letter ***C.*** (800)

Stoomschip *Palembang-Packet,*

Kapitein **J. F. SCHEEL.**

De **vertrekdagen** van bovengenoemd Stoomschip gedurende de maand **Maart** zijn bepaald:

den	1sten	naar de Lampongs (Telok Betong).
»	6den	» Cheribon en Tagal.
»	11den	» Palembang.
»	23sten	» Cheribon.

Adres:

(823) BUIJS, JACOBSEN & Co.

Bataviaasch Praauwenveer.

De stoomer **Tjiliwong**, is bestemd tot het afhalen en aan boord brengen van PASSAGIERS van stoomschepen.

Vertrekt ten 7 ure des morgens.

Ligplaats binnen den kleinen boom. (784)

Slechts weinig bagage kan worden medegenomen.

Stoomvaart in den Indischen Archipel.

Het vertrek der Stoomschepen gedurende de maand FEBRUARIJ 1863, is geregeld als volgt:

VAN BATAVIA.

naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 1sten en 15den.
naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den, 15den, 22sten en 1sten Maart.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG, den 23sten.

VAN SOERABAIJA.

naar SAMARANG en BATAVIA, den 7den, 15den, 22sten en 1sten Maart.
naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 15den.
naar BAWEAN en BANJERMASSING, den 27sten.

Nadere inlichtingen te bekomen op de Stoombootkantoren in de stad, bij

W. CORES DE VRIES, te *Batavia* en te *Soerabaija.*

ENUIWVEEN en SCHUIJMER, te *Samarang.*

(809)

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het doelmatig ingerigt Ned. Fregatschip

VRIENDSCHAP,

Kapt. J. JANZEN,

voerende een bekwamen **Scheepsdoctor**, om vermoedelijk tegen 15 April e.k. van hier te vertrekken.

Adres bij

de Agenten,
J. CEZARD & Co.

(844)

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het doelmatig ingerigte Ned. Fregatschip

OUDERKERK a/d AMSTEL,

Kapt. K. J. SWART,

voerende een bekwamen **Scheepsdoctor**, om vermoedelijk tegen 20 dezer van hier te vertrekken.

Adres bij

de Agenten,
J. CEZARD & Co.

(843)

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het Ned. Fregatschip

„EVA JOHANNA,"

Kapt. S. van BOGHOVE.

Dit wel bekende en fraai ingerigte Passagiersschip, voorzien van zeer ruime hutten, voert een geëxamineerden **Scheepsdoctor** en zal omstreeks 20 dezer van hier vertrekken.

Adres bij

de Agenten,
J. CEZARD & Co.

(842)

Passage naar Nederland.

Het nieuwgebouwd en voor den overvoer van Passagiers bijzonder wel ingerigt Barkschip

Anna & Sophia,

Gezagvoerder B. Beckering,

voerende een geëxamineerd Geneesheer, zal, in den Oostmoesson te zijn, vermoedelijk tegen medio April e.k. derwaarts aanvaarden.

Aan boord bevindt zich eene *melkgevende Koe*, en laat verder de comfortabele inrigting niets te wenschen over.

Nadere informatiën zijn te bekomen bij den Gezagvoerder, in het *Java-Hotel*, en bij de Agenten

(806) HAAGER en SCHUURMAN.

DE INDISCHE BELANGEN IN NEDERLAND.

In de laatste tijden was het in de Nederlandsche Kamers niet minder woelig, of beter was de aanval op den minister van Koloniën niet minder heftig en aanhoudend, dan dit bij het aftreden van den heer Rochussen plaats vond. De laatstgenoemde heer echter trad niet af wegens ongeschiktheid, maar alleenlijk omdat hij zijne streng volgehouden politiek niet wilde laten varen, de heer Uhlenbeck daarentegen trad af, omdat hij eigenlijk geene politiek had, of liever omdat hij *eene algeheele ongeschiktheid* had om als minister van Koloniën te ageren. Wij hadden dit bij zijn optreden voorspeld, en het heeft ons bepaald verbaasd, dat hij nog »tot zoo lange" het roer van het tamelijk slingerend Koloniaal staatsschip in handen heeft gehad. Doch nu hebben we een ander minister van Koloniën — AD INTERIM. God geve hem een *lang* leven, doch een *kort* aanzijn aan het Koloniaal departement. In onze oogen toch is de heer Betz — welk voortreffelijk minister van Financiën hij ook misschien zij — geen man, die de ware positie, de eigenlijke belangen, het hoognoodige voor Indië kent of begrijpt, — en hoe zou hij ook? van hooren zeggen, uit boeken, uit geschriften? Best mogelijk. Doch wie Indië alleen uit zulke bronnen leert kennen, wie Indië alleen naar zulk een maatstaf moet regeren, — helaas, hij zal falen!

Wie zal ontkennen dat er in de laatste jaren niet magtig veel in Nederland over Indië, koloniale belangen, liberale beginselen gesproken, geschreven, geredekaveld is? Wie zal tegenspreken dat sedert 1848 in Nederland meer dan ooit stemmen zich — *meestal tijdelijk* — hebben verheven, aandringende op verbeteringen in alles wat op het beleid der regering van Nederlandsch-Indië betrekking had? Niemand die de verschillende ministeriele *phasen* en de parlementaire *phrasen* heeft gehoord, gezien, gelezen tot vervelens toe. En wat heeft Indië met al dat geharrewar over het al of niet slagten der kip met het gouden ei geprofiteerd? Dit is inderdaad bitter weinig. Het eenigste wat de Kolonie zelf er door heeft gewonnen, is, dat er eene meer heldere overtuiging omtrent hare stoffelijke en intellektuele behoeften is verkregen. Die overtuiging heeft meer van hare vroegere onbestemdheid verloren, en meer in algemeenheid gewonnen. Wij durven hier volmondig zelfs de verklaring afleggen, dat zelfs in den kring der gouvernements ambtenaren — vroeger rayon défendu — de overtuiging is gaan leven en toenemen in sterkte en kracht, dat Indië bij eene wijziging in politiek, bij meer vrijgevigheid en het doen van nuttige koncessiën, en minder vasthoudendheid aan het (eenmaal welligt noodlottig) Batig Slot — zegge aan de wijze om het in *statu quo* te houden, — dat de Kolonie, herhalen wij, zeer veel zou winnen en het moederland daarbij geene schade zoude lijden.

Het is de denkwijze van velen — hoogere en mindere ambtenaren — dat Indië's welvaart en ontwikkeling sterk toe zouden nemen, wanneer met eene [illegible] *van het Batig slot* Nederland goed kon vinden iets van de voordeelen te gunnen aan het land, dat die voordeelen zelf afwerpt. Doch met al die goede en gezonde meeningen komt men niet verder, als men achter al die gouden kragen en opslagen een band of liever een hecht, en vrij snijdend koord ontdekt, die alle nuttige en gezondmakende bewegingen toesnoert en tegenhoudt. — Wij hebben in Maart 1862 een bepaalden juichtoon aangeheven — we kunnen wel zeggen in jeugdige opgetogenheid, toen een liberaal Ministerie optrad, toen de partij die tegen de koloniale ontwikkeling was, niet meer haar invloed op regeringsaangelegenheden kon uitoefenen. Toen meenden wij het gewonnen te hebben en hadden een visioen van Indiës vooruitgang voor oogen, dat helaas! nog in de verste verte niet vervuld is. Thans zijn wij ontnuchterd. Onze extase voor een liberaal (?) ministerie is geweken. Want wat helpt het Indië of het al behoefte gevoelt om te bloeijen, om zich te ontwikkelen, en zich als Nederlandsche Kolonie gelukkig te gevoelen, om zich daarbij miskend en in hare dringendste belangen veronachtzaamd te zien, — wat helpt het Indie of dit alles haar toegeduwd wordt door een liberaal of een behoudend ministerie. Wat geeft het der kolonie, als er jaar en dag in kamers, kommissien, vergaderingen gesproken of liever *gepraat* wordt over de belangen der kolonie, die zoo veel geeft en er wordt *niets* uitgerigt, opdat dit geven zou blijven voortduren? opdat de koe niet eindelijk onder [illegible] te krijgen, kolderig wordt en het melkmeisje met haar emmertje omschopt op eene wijze, die de Engelschen *Kicking* en *Jumping* noemen?

Veel hebben we van den waarnemend minister van kolonien in zijne nieuwe betrekking nog niet gehoord of gezien. Van het laatste kan natuurlijker wijze nog geen sprake zijn, doch gehoord hebben wij, dat de heer Betz heeft gezegd in Nederland:

»Door den heer *Hartsen* is ook gevraagd, op welke wijze men zal waken tegen den ondergang der suikerkultuur. Ik antwoord: door de suikerkultuur in betere bescherming te nemen, dan thans geschiedt. Die suikerkultuur is door de laatste regeling in een onhoudbaren toestand gebragt. In dien onhoudbaren toestand, die tot nadeel strekt van het moederland en de kontraktanten, is de regering voornemens zoodanige wijziging te brengen, dat daardoor bereikt zal worden wat men beoogt: niet alleen instandhouding, maar door verbetering ook uitbreiding dier kultuur."

»Menigvuldig toch zijn de klagten door de belanghebbenden ingebragt. Nog dezer dagen zijn hieromtrent adressen uit Indie en hier ontvangen. Die adressen maken thans een punt van ernstige overweging uit en ik vertrouw, dat die zal leiden tot bevrediging van hen, die thans klagten doen hooren."

Daarentegen hebben wij *ook* vernomen welk schrijven de heer Betz naar Indie heeft gezonden, namelijk, »dat het afkeuring verdient dat de suikerfabrikanten

voorschotten met rente hebben ontvangen, en dat de non-betalers geregtelijk moeten vervolgd worden." Als een optredend minister zóó begint te debuteren zulke inzigtenheeft omtrent Indische aangelegenheden en op zulk eene wijze den ondergang van de suikerkultuur wil beletten, dan kunnen wij niet veel voor de toekomst verwachten. Wij springen hier niet in de bres om gunstelingen te helpen, doch wij zijn overtuigd, dat de tegenwoordige suikerkontraktanten over het algemeen alles behalve goede zaken maken en maken *kunnen*, en dat bij enkele voorkomende gevallen van non-betaling, men het oog ook had moeten hebben op den ongunstigen oogst des afgeloopen jaars. Wij stippen dit slechts ter loops als een *exempli gratia* aan en wijzen tot staving onzer meening er op, dat al het fraaije praten over Indische belangen niets helpt, als er in dit opzigt niet meer bepaald wordt gehandeld met het doel om der kolonie welvaart te doen genieten. O, gij kamerleden, gij ministers en gij allen, broeders van het *nieuwe gulden vlies*, bedenkt toch eens, dat gij veel van uw tijd verpraat (voorbedachtelijk?) en dat de tegenwoordige eeuw de spreuken meer en meer huldigt: tijd is geld, en wetenschap is magt! Maakt dan gebruik van de goede, echte, trouwe wetenschap; — dat Indie een schoon en rijk land is, en dat gij magtig zult kunnen blijven door de belangen van dat land ook op eene andere wijze af te handelen dan enkel door spreken, waardoor zijne waarachtige behoeften niet kunnen worden vervuld.

Of — zou men van *uit Nederland* soms eerst nog een tweede Manifest verwachten? Dat zou dom zijn.

DUBBELE PRIJSVRAAG.

1o. *Hij die het beste plan bij ons indient (franko thuis) eener zindelijke procoostkamer voor onwillige schutters, krijgt een gratis abonnement op den* Java-Bode *voor een jaar.*

2o. *Hij echter die ons tien ijverige, tevredene en exerceerlustige schutters kan aantoonen, krijgt een abonnement levenslang!*

ERRATA.

In ons artikel van 28 Februarij ll. komen voor:
Studien der ziekte, moet zijn: Stadien der ziekte
Dr. Morris, „ „ Dr. Morris.

INGEZONDEN.

Geachte Redakteur!

Gisteravond werd weder eene liefhebberij-voorstelling gegeven, door het militair Tooneelgezelschap te Meester Cornelis.

Wij waren daarbij tegenwoordig, en verkeeren nog onder den aangenamen indruk van dien waarlijk genotvollen avond.

Reeds bij het binnentreden in het Komedielokaal werd men getroffen, door de nette, keurige en zeer smaakvolle inrigting daarvan. De dekoratie der zaal had sedert de laatste maal, dat er eene voorstelling had plaats gehad, een aanmerkelijken stap vooruit gedaan, dank zij den onvermoeiden ijver en wezenlijke belangstelling van den waardigen officier, die zich met de regeling daarvan had willen belasten. De verlichting was doelmatig en maakte een zeer goed effekt, door de lampions, die bij wijze van guirlandes opgehangen, een wezenlijk vrolijk gezigt opleverden.

De zitplaatsen voor het publiek waren overvloedig en uitmuntend geregeld. En nu over de voorstelling zelve.

Men behoeft waarlijk geen diepzoekende kunstnavorschers te zijn, om zijne onvoorwaardelijke goedkeuring daaraan te durven geven. Dáár waar een geheel publiek, en *dixons le mot*, een wezenlijk uitgezocht beschaafd publiek, en waarbij de schoone sekse in ruime mate waardig werd vertegenwoordigd, gedurende vier uren, in een aanhoudenden staat van belangstelling wordt gehouden, en men het genoegen, dat gesmaakt wordt, op de aangezigten ziet blinken, daar kan de vraag niet meer gedaan worden, of de voorstelling voldoet of niet, want waar feiten spreken worden woorden overtollig.

En daarom durven wij gerustelijk zeggen zonder vrees van gelogenstraft te zullen worden, dat de voorstelling voldaan heeft.

Er is zeer goed geakteerd, en sommige der liefhebbers zouden op een geregeld tooneel bij akteurs van beroep niet misplaatst zijn. Wanneer men inzonderheid in het eerste stukje de karakters der beide broeders zag voorgesteld, dan moet men zeggen, dat daar goed gespeeld is. En wat zullen wij zeggen van hen, die de moeijelijkste rollen te vervullen hebben, namelijk de vrouwenrollen?

Dat zij op sommige oogenblikken onbetaalbaar waren van aardigheid en dat het garnalenmeisje Leentje met hare schoonzuster Thesère het publiek meer dan ééne oud-hollandsche gezonde lachbui hebben verschaft. En daarvoor alleen zij hun allen dank toegebragt, want om eens goed de lever te kunnen schudden, is in Indie wel geene zeldzaamheid, doch ook evenmin eene alledaagsche zaak.

Ook de zang in de stukjes liet niets te wenschen over. Alleenlijk wanneer een kleine opmerking niet ongepast is, zouden wij wenschen, dat in het vervolg de zang door eenig instrumentaal akkompagnement geleid werd.

De kostumes waren onberispelijk en de taal der akteurs zeer gekuischt, en dat zegt ook wel iets, met het oog op menschen die er welligt vroeger nimmer aan gedacht hebben ooit op een tooneel te zullen verschijnen.

In één woord, het was eene aangenaam doorgebragte avond, en wij wenschen dan ook dat dit Liefhebberij-Tooneel alle deelneming verder moge blijven ondervinden, en twijfelen niet, of de eerstkomende voorstelling in de Opera te Weltevreden zal, inzonderheid wanneer men in het oog houdt het vereerende doel waarvoor dezelve zal gegeven worden, even druk bezocht worden, als de voorstellingen te Meester-Cornelis.

X.

Batavia, 4 Maart 1863.

Dit is voor de eerste maal dat wij iets over het liefhebberij-tooneel te Meester Cornelis in onze kolommen kunnen opnemen en het doet ons genoegen. Nimmer te voren echter hebben wij programma of annonce van het militair Tooneelgezelschap ontvangen. Acht men ons soms *onbevoegd* of *ongenegen* om iets in onze kolommen op te nemen, wat den militairen tot eer strekt?

Red.

NEDERLANDSCH-INDIE.

BATAVIA.

Naar aanleiding van een advertentie van den assistent-resident voor de policie alhier omtrent de zoogenaamde tjapskommandant en hetgeen daarover geschreven is, hebben wij nader omtrent de bedoeling hiervan geïnformeerd. Deze is geen andere dan zeker te zijn van de identiteit der inlandsche bedienden. Naardien ieder bediende slechts één tjap kan hebben van zijn kampong, is het ter bevordering van de kontrôle op de bedienden allezins wenschelijk, dat de europesche ingezetenen van Batavia hiertoe medewerken, 't geen gemakkelijk geschieden kan, wanneer men bij het in dienst treden van nieuwe bedienden hun den tjap afvraagt, en het betrokken kampongshoofd laat roepen, die uitdrukkelijk last hebben bekomen, aan deze uitnoodiging onmiddelijk te voldoen. Het staat natuurlijk iedereen vrij een afschrift te nemen van de tjaps zijner bedienden, om in geval deze mogten weglooopen van dienst te zijn, als men het oorspronkelijke stuk den inlander maar laat behouden, 't welk deze altoos bij zich moet dragen.

Wij maken onzen lezers bekend, dat, volgens mededeeling van het telegraafkantoor te Weltevreden aan den Bataviaschen handel, het nieuwe telegraaftarief met 1o dezer in werking is getreden.

Aangenaam is het ons te kunnen mededeelen, dat de Heer Dr. J. G. Wienecke, officier van Gezondheid der tweede klasse, door de beroemde *Ethnological Society* te Londen is benoemd tot haar korresponderend lid.

Heden morgen vertrok kolonel Happé naar zijne nieuwe bestemming Bandjermasin per Gouvernements Stoomschip *Hertog Bernard*. De kolonel werd uitgeleide gedaan door het Staf- en Hoornmuziek en een gedeelte van het garnizoen. Wij wenschen dien hoofdofficier alle mogelijk succes toe in zijne dubbele en hoogst moeijelijke betrekking op het immer onrustige Borneo.

Omtrent de werking der Nederlandsch-Indische Levensverzekering- en Lijfrente Maatschappij valt mede te deelen, dat op Ulto. Februarij 1863, bedroeg:

Het totaal geboekte Kontributiën en Stortingen	*f*	553,367,57
„ jaarlijksche „ „ „	„	169,605.24
„ bedragen voor Levensverzekering	„	2,369,397.—

Dezer dagen heeft een hond te Cheribon, alle voorkomen hebbende van dol te zijn, eene dame met haar hondje gebeten, terwijl een inlandsch meisje door het dier aan het hoofd verwond en haar de helft van een oor afgebeten is.

Van hooger hand werd bevolen dien hond dood te schieten, waaraan onmiddelijk gevolg is gegeven.

Een tweede ongeval had aldaar mede plaats, doordien eene inlandsche vrouw door een rijtuig werd overreden, ten gevolge waarvan zij den volgenden dag overleed.

Aangekomen Vreemdelingen te Batavia.

VAN 28 FEBRUARIJ TOT 3 MAART 1862.

HOTEL DES INDES. J. van Kervel, P. Swaan, P. Rodzant, van de Rivière, Bowlet, L. B. van Maanen, Lange, Schneither, van Waning, Cambier, Krabbe, Thorbecke, van Es, van de Reede. — van Suchtelen, van Billiton. — May, van Buitenzorg.

HOTEL DER NEDERLANDEN. H. Kemper, J. J. Stooker, A. Tokker, A. T. J. Traiken, P. J. L. de Chatelena, J. Haremaker, van Rio de Janeiro. — Gabu, G. J. Tisscher, H. van der Meer, van Nederland. — Ruijchaart, P. J. Zaal, van de Reede. — Crone, van Buitenzorg.

JAVA-HOTEL. Pasman, Waars, van Buitenzorg. — Wattel, van de Reede.

Vertrokken Passagiers van Batavia.

VAN 28 FEBRUARIJ TOT 3 MAART 1863.

Met het Ned. Ind. stoomschip *Oenarang*, gezagv. Schol, de majoor Strengnaerts, kapiteins Perié en Lange met Echtgenoot en één kind, off. van Gez. 3de klasse Ermerius, 2de luitenant Risink, de Heeren Huijzer, Scheltema, Nanta, Schultz, Graaf van Limburg Stirum, Broekman, Mees, P. Ladage, Wijnen, Mr. Anthing, Lautier, gebrs. Lebret, den Broeder, Deinis, Zapp, Mevrouw van Hulsteijn, benevens Z. M. troepen naar Samarang en Soerabaija.

Batavia. — In den morgen van den 2den Maart jl. is Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal met gevolg van hier naar Buitenzorg vertrokken.

— Op den 19den Februarij jl. overleed alhier in bijna 70-jarigen ouderdom de inspekteur-honorair der kultures P. Diard, ridder der orde van den Nederlandschen leeuw en lid van vele wetenschappelijke inrigtingen.

Den 19 Maart 1795 te Chateau la Brosse (departement d' Indre et Loire) geboren, kwam hij in de maand April 1820 in Nederlandsch-Indië aan. In Februarij 1825 werd hij van gouvernementswege belast met eene kommissie tot het opsporen der middelen, geschikt om aan de kultuur van handelsprodukten de meest doelmatige uitbreiding te geven, terwijl hij in April van hetzelfde jaar werd toegevoegd aan den kommissaris van Sevenhoven tot het doen van eene inspektie-reis naar de tinmijnen op het eiland Banka. In het laatst van 1825 werd de heer Diard benoemd tot inspekteur der kultures, uit welke betrekking hij twee jaren daarna op verzoek eervol werd ontslagen. Na dien tijd bekleedde hij achtereenvolgens de betrekkingen van lid der natuurkundige kommissie, direkteur van het établissement van landbouw in de adsistent-residentie Krawang, inspekteur der zijde-kultuur en inspekteur-honorair der kultures.

In de helft van het jaar 1862 werd den heer Diard opgedragen, aanvankelijk voor den tijd van één jaar, het doen van natuurkundige onderzoekingen op Java en het verzamelen van voorwerpen ten behoeve van 's rijks museum van natuurlijke historie te Leyden. Die opdragt is evenwel tot geen begin van uitvoering gekomen, daar de heer Diard, vóór dat hij tot het doen van die reis gereed was, door den dood werd overvallen. De heer Diard telde ongeveer 37 dienstjaren en mogt het genoegen smaken, dat zijne veelzijdige kennis, zijne liefde voor de wetenschap, waarvoor hij als het ware leefde, en zijn onafgebroken wetenschappelijke arbeid door allen die hem gekend hebben op den waren prijs werden gesteld.

— Per stoomboot *Batavia*, kapitein Nije, zijn den 1sten Maart 1863 door het postkantoor alhier verzonden:

Per Engelsche overlandmail via Marseille.	5998	adressen.
„ „ „ „ Triëst.	379	„
„ „ „ „ Southampton	107	„
	6484	adressen.
Naar Singapore 1299		
„ Banka 394		
„ Palembang 481		
„ Riouw 201		
	2375	„
Totaal	8859	adressen.
Per Fransche overlandmail via Marseille	1244	adressen.

— Gedurende de maand December 1862 is aan inkomende en uitgaande regten op Java en Madura ontvangen eene som van . . . *f* 734.387,90[5]

De ontvangst over de 12 maanden van 1862 bedraagt		„ 10.469.993,63
Hieronder is echter begrepen:		
Aan fiktieve regten op uitgevoerde gouvernements produkten.	*f* 2.149.729,88	
Aan terugbetaalde regten	„ 136.561,94[5]	
		„ 2.286.291,82[5]
Zuivere ontvangst		„ 8.183.701,80[5]

Gedurende de twaalf maanden van 1862 is minder ontvangen dan over dienzelfden tijd
in 1860 . *f* 532.428.75
„ 1861 . „ 704.444.29[5]

Djokjokarta. — Ten gevolge van zware overstroomingen hebben de bruggen alhier veel geleden, voornamelijk die over de Opak, op den weg naar Soerakarta, en die over de Semper en de Djomber, op den weg naar Magelang, welke laatste geheel is weggeslagen.

Amboina (Januarij). — De weêrsgesteldheid was gedurende deze maand drukkend heet, nu en dan afgewisseld door regenbuijen. De gezondheidstoestand was gunstig. Het getal zieken in het militair-hospitaal te Amboina bedroeg op ultimo Januarij 78. Voor de rijst eerste soort werd *f* 14 en voor de tweede soort *f* 12 per pikol betaald.

Banda. — De weêrsgesteldheid gedurende de maanden December jl. en Januarij was onstuimig. Den 27sten December woedde een hevige storm, afgewisseld door orkaanvlagen, waardoor vele boomen werden ontworteld. Op het eiland Rosengain werden de gouvernements orembaai-loodsen vernield en het atappen dak van de kerk en het schoolgebouw afgerukt. De gezondheidstoestand ter hoofdplaats was zeer gunstig. Onder de bannelingen en perk-arbeiders nam daarentegen het aantal zieken toe. In het bannelingshospitaal bevonden zich op ultimo Januarij 264 lijders of 33 meer dan op ultimo Dec. jl. De stand der kultures was gunstig. De storm van den 27sten December heeft echter een groot aantal vruchten doen afvallen, en 101 zware schaduwgevende en 799 notenboomen omvergeworpen. De notenpluk bedroeg in de maand November jl. 2.209.708 stuks pitten en steeg in December tot 4.361.700 stuks, zijnde hieronder niet begrepen de op het specerijland Laoetang geplukte noten.

In Januarij was de notenpluk niet onbelangrijk; maar het juiste aantal der geplukte noten kan nog niet worden opgegeven. De in de maanden November en December geplukte noten hebben respektivelijk opgeleverd 5,699 pond foelie en calculatief 22,800 pond noten; 11,333 pond foelie en kalkulatief 39,700 pond noten.

In 's lands pakhuizen zijn geleverd, van den 6den tot den 16den December, 5699 pond foelie (produktie van November) en 293,443 pond noten (produktie van Augustus) en op den 6den en 7den Januarij 11,333 pond foelie (produktie van December) en 232,850 pond noten (produktie van September).

Naar Java zijn afgescheept op 5 en 31 December 92 vaten foelie, 84 vaten noten en 3 kisten notenzeep. Ter verzending lagen op ultimo Januarij gereed 47 vaten foelie, 102 vaten noten en 4 kisten notenzeep. Met de op Europesche wijze getuigde schepen werd in December voor een bedrag van *f* 34,989 aan handelsartikelen ingevoerd, en uitvoerd in December voor een bedrag van *f* 7,574 aan zilveren munt en van *f* 2,900 aan handelsartikelen en in Januarij voor een bedrag van *f* 200 aan zilveren munt.

De invoer met inlandsche vaartuigen bestond in December uit rijst, tabak, gambier, suiker, enz. tot een bedrag van *f* 7,600 en in Januarij uit katoenen lijnwaden, matwerken, koffij, olie, atappen, balken, planken, enz. tot een bedrag van *f* 16,350. Er werd in December en Januarij met die vaartuigen respektivelijk uitgevoerd aan katoenen, lijnwaden en garens, ijzer, koper- en aardewerken, enz. voor een bedrag van *f* 6,134 en *f* 254 en in de laatste maand aan zilveren munt tot een bedrag van *f* 710.

De prijs der rijst bleef steeds hoog; tafelrijst kostte *f* 14 en carga *f* 12,50 de pikol. De prijs van 1000 sagokoeken was tot *f* 18 gestegen. Aardvruchten waren niet te bekomen. Klappernooten kostten de 100 stuks *f* 8.

Timor (December en Januarij). Eene Boetonsche praauw is niet ver van Samaoe in open zee uit elkander geslagen. De opvarenden hebben zich aan de sampang vastgehouden en zijn, na verscheidene uren op het water te hebben gedreven, op het eiland Samaoe aangekomen, alwaar zij door den radja, niettegenstaande volgens de begrippen der inlanders het verboden is om schipbreukelingen te redden, gedurende 11 dagen verpleegd en daarna naar Koepang gebragt zijn. Van Savoe werd het berigt ontvangen van het verongelukken op het eiland Soemba van het Nederlandsch-Indisch schip *Waterloo*, van Batavia bestemd naar Tjilatjap met zout. Drie der opvarenden zijn op Savoe aangeland, van waar zij naar Koepang zouden gaan; zeventien zouden het leven hebben verloren, terwijl de overigen met den gezagvoerder en den stuurman naar Ende waren vertrokken. Op het vernemen van dit berigt is terstond een kruisboot ter adsistentie naar de plaats des ongeluks gezonden. De prijzen der levensmiddelen waren hoog; rijst van slechte hoedanigheid kostte *f* 14 de pikol. Aan regten is gedurende de maanden December en Januarij geheven de som van *f* 2.538.46½

(Jav. Ct.)

Samarang, 27 Februarij. — Dezer dagen werd ons een staaltje medegedeeld eener zoo brutale poging tot opligting, dat de mededeeling daarvan, ter waarschuwing van anderen, welligt haar nut kan hebben.

Den 25sten dezer vervoegde zich bij den Heer J., belast met het toezigt over de Stadsklok alhier, een Europeaan, die met een zeer vreemd accent hem te kennen gaf, dat hij de Stadsklok wenschte te zien, aangezien hij vermeende die nog wel te kunnen repareren, waarover hij ook reeds den Heer Loudon, Adsistent-Resident voor de Policie, had gesproken. De Heer J. die dit eenigzins vreemd voorkwam, verzocht hem in dat geval eenig bewijs van de hand van den Heer Loudon, en kort daarop kwam die persoon terug met een briefje van den Adsistent-Resident voor de Policie, houdende voor brenger de vergunning om de Stadsklok in oogenschouw te mogen nemen.

Nadat de vreemde Klokkenmaker naar boven geweest was en de Klok bezigtigd had, gaf hij den Heer J. te kennen, dat de Klok nog zeer goed hier op de plaats gerepareerd kon worden, en hij, die zijne opleiding als klokkenmaker in Zwitserland had genoten, wel op zich durfde nemen die reparatie in drie weken te bewerkstelligen.

Op de bemerking van den Heer J. dat hij daartoe wel een groot en ruim atelier zou noodig hebben, antwoordde hij dat de Heer Jaudas beloofd had, hem een gedeelte van zijne werkplaats daarvoor aftestaan.

Vreemd kwam het den Heer J. evenwel voor, dat de vreemde werkman, den volgenden dag met een paar kleine instrumenten terug komende, zeide onmiddelijk de reparatie willen beginnen, en tot den toren verzocht te worden toegelaten. De Heer J. die hoe langer hoe meer wantrouwen begon te krijgen, zeide hem dat het verlof van den Adsistent-Resident zich niet verder uitstrekte dan om de Klok in oogenschouw te nemen en dat hij dus, om met de reparatie te kunnen beginnen, een nader verlof noodig had. De vreemdeling verwijderde zich, en kort daarop kwam een oppasser der Policie den Heer J., namens den Adsistent-Resident der Policie verzoeken, om even op het bureau te komen.

Daar betuigde de Ads.-Resident hem zijne verwondering, dat hij, die als deskundige verklaard had, dat de Klok hier niet meer kon gerepareerd worden, tenzij met enorme kosten,— (wat trouwens ook het oordeel was eener daartoe speciaal ingestelde kommissie) nu een vreemden werkman zond, die zich met de reparatie wilde belasten tegen betaling van *f* 350.—, waarop hij als voorschot *f* 300.— verlangde.

De Heer J. verklaarde nu onmiddelijk dat de vreemde werkman volstrekt niet door hem aanbevolen was, maar integendeel bij hem was gekomen met eene aanbeveling van den Adsistent-Resident, bekrachtigd door het gegeven verlof om de Klok te mogen opnemen; — welk verlof hij bekomen had door den Ads.-Resident te misleiden met te zeggen dat hij met den Heer J. overeengekomen was de Klok te repareren, en dat deze hem maar het bureau had gezonden om een verlof tot bezigtiging van het Uurwerk.

De vreemde Klokkenmaker, — die ware het hem maar gelukt om van den Heer J. eenig bewijs te erlangen, dat deze de voorgenomene reparatie goed vond, — onmiddelijk *f* 300.— zouden zijn uitgesteld — pakte zich intusschen spoedig weg, toen hij bemerkte dat zijn bedrog ontdekt was.

Naar wij vernemen is door het gewestelijk Bestuur het voorstel gedaan om een nieuw Stadsuurwerk uit Europa over te zenden.

Laat ons hopen, dat aan dat voorstel gevolg moge worden gegeven en alzoo spoedig moge worden voorzien in de sints lang hier gevoelde behoefte aan een goed geregelde Stadsklok.

— In den namiddag van den 17den dezer werd de Javaansche jongeling genaamd Djamin, oud naar gissing 15 jaren, terwijl hij in de rivier nabij de dessa Sendang Koelon, distrikt Troeko, afdeeling Kendal, bezig was te baden, door een krokodil gegrepen en in de diepte gesleept.

De vader van den ongelukkige, die bij dit ongeval in de nabijheid was, sprong op het hulpgeschrei van zijn zoon in het water, met dat gevolg dat het hem niet alleen is mogen gelukken zijn zoon uit de klaauwen van het ondier te redden, maar ook den krokodil te dooden.

Hij mogt zich echter niet lang in zijn zegepraal verheugen, dewijl zijn zoon tengevolge van de vijf belangrijke wonden, welke hij op de borst had bekomen, kort daarop den geest gaf.

Hetzelfde lot heeft zekere Javaan Pak Seman, afkomstig van de dessa Klangenan (Kendal) terwijl hij met de garnalen-vangst aan den zeeoever bezig was, ondergaan, met deze uitzondering echter, dat hij aan de bekomene wonden thans nog is lijdende en men de hoop koestert hem in het leven te behouden.

(Sam. Adv. Bl.)

Soerabaija, 20 Feb. Gisteren arriveerde met de stoomboot *Ambon*, kapt. W. Vogel, van Amboina, de equipage van het Fransche schip *St. Jean*, kapt. Lemaitre, bestemd van Manila met eene volle lading suiker naar Melbourne, welk schip den 4 Januarij ll. op een koraalrif bij de Z. W. eilanden verongelukt is. De equipage, bestaande uit 21 man, redde zich in de groote sloep en in een kleinere boot, met zich medenemende de scheepspapieren, de meest onontbeerlijke instrumenten, eenige levensmiddelen en wat water. Het schip was weinige uren daarna tengevolge der zware branding geheel uit elkander geslagen.

De ongelukkigen begaven zich onder zeil, met de hoop, eene Europesche nederzetting te bereiken. Verschillende eilanden, slechts bewoond door wilden, werden aangedaan en mogt het hun op de meeste niet gelukken, wat water in te nemen, waar zij spoedig zulk een groot gebrek aan hadden. Blootgesteld aan de felle zon, waren de martelingen, tengevolge van den hevigen dorst onuitstaanbaar; ieder ontving slechts eenmaal daags eene geringe hoeveelheid, die in plaats van hun eenige verligting aantebrengen, hun lijden nog vergrootte, zoodanig, dat zij de toevlugt moesten nemen tot zeewater, ja tot hun eigen urine. Op het eiland Boon was de houding der inboorlingen zoo dreigend, dat men den dorst vergetende, slechts bedacht was om zijn leven te redden, waarop de ongelukkigen in allerijl naar de booten vlugtten. De inboorlingen openden een hevig vuur uit hunne geweren en lilas op de booten, gelukkig echter zonder iemand te treffen.

Den 14 kwamen zij op het eiland Ceram, en daar nam hun verschrikkelijk lijden een einde. De bewoners hadden diep medelijden met den toestand der schipbreukelingen, waarvan de meesten zich naauwelijks konden bewegen, verzwakt als zij waren tengevolge der groote ontberingen. Het water, dat men hun in ruime hoeveelheid verstrekte, verkwikte hen en na een goeden voorraad daarvan bekomen te hebben, zoomede van rijst en andere levensmiddelen, vervolgden zij de reis naar Amboina, hetwelk zij den 30 Januarij bereikten, en alwaar zij op de meest menschlievende en hartelijke wijze door de ingezetenen werden ontvangen.

Soerabaija, 20 Febr. Men meldt ons van Soerabaija.

Op Vrijdag den 13den dezer 's voormiddags omstreeks 10 uur en 's namiddags 3 uur, had hier dat merkwaardig natuurverschijnsel plaats, 't welk men in vroegere tijden met den naam van *Bloedregen* zoude hebben bestempeld. Het van het dak vloeijend water was donker bruinrood van kleur. Daar ik het bij geen der menigvuldige regenbuijen dezer dagen had opgemerkt, kon ik het geenszins aan de onreinheid van het dak toeschrijven. Om hiervan echter zeker te zijn liet ik een paar schoteltjes, voor en achter het huis, onder de opene lucht plaatsen, en ook het hierin opgevangen water was vuilrood, en had een onaangenamen stinkenden reuk. De kleurstof was blijkbaar slechts mechaniesch met het water vermengd, want de gekleurde stofdeeltjes waren in het water duidelijk onderscheidbaar en toonden neiging om te bezinken, ('t geen dan ook na eenige uren rust werkelijk geschiedde) en op die plaatsen, waar het dakwater was neergevallen, bleef na het wegzakken van het water, eene bruinroode vlek achter, van eene stof meer of min gelijk aan fijn verdeelde bruinaarde of zoogenaamden rooden tuingrond. Deze stof heeft zich in het fleschje, waarin het opgevangen water na drie dagen is bewaard, meer of min vereenigd tot eene olieachtige donkerpaarsche zelfstandigheid, welke niet spoedig bezinkt.

De oorzaak van dit verschijnsel is duister. Aan stof van het huisdak is het, blijkens het bovenmedegedeelde, niet toe te schrijven.

Aan verstuiving van zandasch, of iets anders kan het mijns bedunkens ook niet worden toegeschreven, want de wind, ofschoon westelijk en dus van over het bergachtige land van Madura komende, was zoo zacht dat hij naauwelijks merkbaar was, en de regen bijna loodregt neerviel, daarenboven had het niet alleen de zeven voorlaatste dagen, dagelijks, bij zware donderbuijen, maar ook nog denzelfden morgen even tot halfnegen, onophoudelijk en vrij sterk, zuiver water geregend.

Opmerkelijk is het, dat het 's middags om 12 uur zuiver water regende, terwijl het regenwater om 3 uur des namiddags wederom dezelfde kleurstof bevatte. Dienzelfden nacht cirka half 12 uur en ook op de volgende dagen heeft zich het verschijnsel niet weder herhaald.

Daar het mij niet onbelangrijk voorkwam, dat de kleurstof scheikundig werd onderzocht, heb ik er wat van bewaard, 'twelk ik volgaarne ter beschikking van deskundigen stel.

Dr. J. A. W. POTT. *(Soer. Ct.)*

Soerabaija, 24 Februarij. Heden had alhier plaats de verkoop van 11,000 pik. Siam-rijst, van de Factorij der Nederl. Handelmaatschappij.

Bij kavelingen van 50 pik. verkocht, bedroeg de gemiddelde prijs *f* 6.50 per pik.; men merkte daarbij echter op, dat de koopers veelal het meerendeel uit Chinezen bestonden. Wij gelooven nogtans dat er meer koopers onder de konsumenten zouden geweest zijn, wanneer de kavelingen kleiner waren geweest en ieder zich naar zijne behoefte had kunnen gerieven.

(Oostpost.)

Pasoeroean, 24 Februarij. Uit Malang wordt ons het volgende geschreven:

Men verneemt, dat de resident van Pasoeroean last heeft gegeven de gunstige lokale gesteldheid der dessa Wadja, distrikt Gondang Legi, afdeeling Malang, tot eene aanzienlijke uitbreiding der sawah's te benuttigen: door zulke doeltreffende maatregelen worden de volksvoeding en het batig slot beiden duurzaam verzekerd. Bij genoemden hoofdambtenaar heet het, "weinig praten maar veel doen."

(Pass. N. en Adv.-Blad.)

Een klein maar zeer goed berigt.

Red.

OFFICIELE BERIGTEN.

EXTRAKTEN *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BATAVIA, den 10den Februarij 1863. (No. 2).

(Staatsblad no. 16.)

Gelezen, enz.

Den Raad van Nederlandsch-Indie gehoord:

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Onder nadere goedkeuring des Konings, met ampliatie van art. 1 § C, van het besluit van 25 Maart 1861, no. 25 (staatsblad no. 16a), te bepalen, dat ook aan de havenmeesters te Batavia, Samarang en Soerabaija, ieder één exemplaar van het staatsblad van Nederlandsch-Indië gratis zal worden verstrekt.

Ten tweede: enz.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

BATAVIA, den 27sten Februarij 1863. (No. 3.)

(Staatsblad no. 25.)

Gelezen, enz.

Den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Onder nadere goedkeuring des Konings, met uitbreiding van het vastgestelde bij art. 1 § C, van het besluit van 25 Maart 1861, no. 25 (staatsblad no. 16a), te bepalen:

dat aan het marine departement nog zullen worden verstrekt zeven exemplaren van het staatsblad van Nederlandsch-Indië en zulks ter verstrekking aan de zoowel direkte, als administratieve onder dat Departement gestelde autoriteiten, die daaraan in hunne dienstbetrekking behoefte hebben, voor zoo ver zij nog geen staatsblad ontvangen.

Ten tweede: Enz.

Afschrift enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

Civiel Departement.

Ontslagen:

Op verzoek, eervol, wegens ziekte, uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de kommies-kashouder te Grissee (residentie Soerabaija) J. J. Hercules.

Benoemd:

Tot vice-president van het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indië, de president van den raad van justitie te Batavia mr. P. Th. Filz.

Tot kommies-kashouder te Grissee (residentie Soerabaija), de kommies bij de hoofdkommissie van onderwijs in Nederlandsch-Indië H. Perrison.

Tot griffier bij den landraad te Grissee (residentie Soerabaija) mr. A. H. R. E. Bousquet, onlangs uit Nederland aangekomen.

Militair Departement.

Ontslagen:

Uit Z. M. militaire dienst, de tweede luitenant der infanterie M. de Boer, thans op non-aktiviteit.

Bij het Legioen van den Pangerah Adhipati Soerio Sasra Ningrat.

BIJ DE INFANTERIE.

Bevorderd:

Tot kapitein à la suite, de eerste luitenant radhen mas Nata Ningrat.

Tot eersten luitenant, de tweede luitenant radhen mas Soerio Prawiro.

Benoemd:

Tot tweeden luitenant, de sergeant-majoor radhen Rio Djaja Ningprang.

BIJ DE KAVALLERIE.

Bevorderd:

Tot eersten luitenant, de tweede luitenant radhen mas Noto Asmoro.

Benoemd:

Tot tweeden luitenant, de wachtmeester radhen Rio Djajeng Prawiro.

BIJVOEGSEL
VAN DEN
JAVA-BODE
van Woensdag 4 Maart 1863, No. 18.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

Op Vrijdag den 6den Maart a. s. zullen Postpakketten worden gesloten voor
MAKASSER, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN,
te verzenden met een der Stoomschepen van *W. Cores de Vries.*
De daarvoor bestemde brieven kunnen dien dag worden bezorgd te *Weltevreden* tot 's avonds 5 uur, in de stad tot 4 uur.

Op Zaturdag den 7den Maart a. s. zullen Postpakketten worden gesloten voor
BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG,
te verzenden met een der stoomschepen van *W. Cores de Vries.*
De daarvoor bestemde Brieven kunnen dien dag worden bezorgd te Weltevreden tot 's avonds 5 uur, in de Stad tot 4 uur.

De inspekteur der Posterijen in Nederlandsch-Indie herinnert bij deze belanghebbenden, dat de eerstvolgende Mailstoomer in *Maart den* 15den zal vertrekken, zoodat de BRIEVENPAKKETTEN, daarmede te verzenden, bij het Postkantoor te *Weltevreden* zullen worden gesloten op

Zaturdag den 14den Maart aanst.

des avonds ten 8 ure, voor Europa, Amerika, Britsch-Indie, Kaap de Goede Hoop, Australie, China, Japan, enz., enz., benevens voor Banka, Palembang en Riouw.

Meermalen zijn bij de administratie van het post- en telegraafkantoor klagten ingeleverd over niet tijdige bezorging der brieven en telegrammen.
Bij onderzoek is de oorzaak van dit oponthoud gebleken te zijn gelegen, minder in den ijver der post- en telegraafbeambten, dan wel in de omstandigheid der toenemende bevolking ter hoofdplaats, waaraan zich nog voegen de veelvuldige mutatien, zoo door vertrek als door verhuizing te weeg gebragt.
Ook vreemdelingen en nieuw aankomenden ondervinden moeijelijkheid in het opsporen van personen die zij verlangen te bezoeken.
Als middel tot voorziening in dit bezwaar voor een groot deel, wordt de wenschelijkheid geopperd en algemeen beaamd, om aan den ingang der woningen een bord of eene plaat te hechten, waarop met duidelijke letters de naam van den bewoner staat vermeld, gelijk dit voorbeeld reeds is gegeven door enkele der hier gevestigde partikuliere geneesheeren.
De Resident van Batavia vleit zich met de verwachting, dat elk weldenkend lid der europesche gemeente van Batavia gaarne vrijwillig aan dezen uitnoodigenden wenk zal willen voldoen, waardoor ten koste van eene geringe uitgaaf voorzeker veel zal worden bijgedragen tot bevordering eener zaak van algemeen belang.

De Assistent-Resident voor de Policie der stad en voorsteden van Batavia brengt ter kennisse van de ingezetenen dezer hoofdplaats, dat op den avond van den 2den, 3den en 4den Maart aanstaande het rijden door de Chinesche kamp zal verboden zijn, zullende de rijtuigen niet verder kunnen komen, dan op Tanalapang op Djagal Kerbo, bij de Javasche bank en het Chinesche hospitaal en zulks ter voorkoming van ongelukken, bij gelegenheid van de op die dagen door de chinesche bevolking te houden feesten (Tjapgome).

Naar aanleiding van het bepaalde bij artikel 2 der publikatie van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie, in dato 16 Julij 1851, opgenomen in de Javasche courant van den 19den daaraanvolgende, brengt de direkteur van financien ter kennis van het algemeen, dat het bedrag der onder ultimo Januarij 1863, oningewisselde recepissen was *f* 262,545:— en dat tot waarborg daarvan eene gelijke som is afgezonderd aan zilveren en koperen munt.

De direkteur van financiën brengt ter kennis van belanghebbenden, dat, gerekend van af den 11den Maart 1863, gedurende den tijd van ééne maand, bij de lands kassen te Batavia, Samarang en Soerabaija verwisselbaar zullen zijn de op den 3den Januarij jl. uitgelote 4½% obligatiën, gekreëerd krachtens gouvernements besluit dd. 3 Augustus 1854 no. 17, van welke de nummers in de Javasche couranten van den 7den en 10den Januarij jl. no. 2 en 3 door de algemeene rekenkamer zijn opgegeven.
Na verloop van den bepaalden termijn zal geene inwisseling van de in deze bedoelde effekten zonder speciale autorisatie mogen plaats vinden.

De direkteur van financiën brengt bij deze ter kennisse van belanghebbenden, dat gerekend van af den 11den Maart 1863, gedurende ééne maand, bij de lands-kassen te Batavia, Samarang en Soerabaija ingewisseld kunnen worden de op dien datum vervallen coupons der 4½% obligatiën, en dat na verloop van den hiervoren gestelden termijn geene inwisseling van voorschreven coupons zonder speciale autorisatie zal mogen geschieden.

De ingenieur 1ste klasse, chef der eerste waterstaats-afdeeling maakt bekend, dat krachtens magtiging, verleend bij art. 1 sub *a* van gouvernements besluit dd. 30 December 1862, no. op 44, Zaturdag den 21sten Maart 1863 des voormiddags ten tien ure, in het vendulokaal, door het vendudepartement, ten zijnen overstaan, voor rekening van den lande in het openbaar voor afbraak zal worden verkocht:
de woning met bijgebouwen van den 2den onderwijzer der 2de gouvernements lagere school te Weltevreden.
(zonder den grond), onder voorwaarde, dat de afbraak en opruiming der materialen binnen den tijd van twee maanden na de dagteekening van verkoop zal moeten plaats hebben.

Oproeping van Debiteuren en Krediteuren.

In de *Javasche Courant* van heden worden opgeroepen de Debiteuren en Krediteuren in de navolgende boedels.
Namens de weeskamer, in de nalatenschappen van wijlen F. Manché, J. W. Schuler, W. Johannis, B. Tormijn, W. La Grand, L. F. J. Timmermans A. Lamot, E. J. H. Jeekel, J. Breijer en W. Mulder.

Vertrekkende Personen.

C. S. A. Thurkow. — Luitenant-kolonel Moerman en familie.

BRITSCH-INDIË.

De *Grocer* koestert de beste verwachtingen aangaande den toenemende bloei van de koffij-kultuur in Zuid-Indië. In 1850—51 werd er niet meer dan 3,239 ton van uitgevoerd, ter waarde van £ 100,509 waarvan bijna de helft te Madras werd verzonden. In 1860—61 bedroeg die uitvoer 8,535 ton, geschat op £ 337,436 daarvan kwamen 6,355 ton uit de provincie Madras. Volgens de overlevering werd de koffij-plant te Myjore ingevoerd door eener Mahomedaansch pilgrim, Baba-Boedin, die voor omstreeks 200 jaren uit Arabië kwam, en die zijn eenzaam verblijf koos op de onbewoonde heuvels van de Nuggardivisie, die nog naar hem genoemd wordt. Daar rigtte hij eene school op, die nog bestaat en door het Gouvernement gesubsidieerd wordt.
Men verhaalt dat hij zeven koffijboomen had medegebragt, die hij in de nabijheid van zijne hermitaadje plantte, waar nog zeer oude koffijboomen te zien zijn. De koffijboom is daardoor reeds zeer lang bekend, maar het eerste officieele berigt daaromtrent dateert van 1822, toen het kontraktstelsel nog bestond. Het merkwaardigste daaromtrent is de snelle rijzing der prijzen; van 48 sh. per Cwt. in 1847, steeg de koffij tot een gemiddelden prijs van 96 Sh. per Cwt, ja zelfs rees zij tot 115 Sh. De native-koffij, dat is koffij op de plaats van aanplant zelve afgeleverd, is van 1 Ropy tot 6 en 8 Ropijen per maund gestegen.
— De *Akyab Reporter* meldt dat de Heer Mc Millan in Arakan thee heeft geleverd, welke, naar uitspraak van de makelaars te Londen, die van Assam in hoedanigheid overtreft. Hij heeft een land van 250 acres, waarop hij vrouwen van Arakan tegen 5 Ropijen 's maands laat werken. Woeste grond is daar nog overvloedig en werkvolk veelvuldig, komende van Chittagong. Akyab heeft dringende behoefte aan eene Bank. De wissels door de kooplieden van de plaats op Europa getrokken beloopen meer dan £ 700,000 's jaars, terwijl de invoeren van Calcutta een kwart millioen ponden bedragen.
— In 1862 was de invoer te Liverpool van Soerate, Madras en Bengaalsche katoen 894,800 Balen, tegen 822.860 in 1861 en 452.487 in 1860. De totale invoer te Liverpool uit alle katoenlanden bedroeg 1.252,963 Balen, zoo dat Indie meer dan twee derden van het geheel heeft bijgedragen. Een Bombaysch nieuwsblad zegt, dat in 1862 de geheele uitvoer van Bombay 959,377 balen bedroeg, tegen 1,022,239 in 1861, zoodat het den schijn geeft dat het Westersche presidentschap in opbrengst zou achteruit gegaan zijn; van dit verschil moet echter afgetrokken worden wat Bombay in 1861 uitvoerde aan katoen uit oogsten van vorige jaren afkomstig.
De uitvoeren uit Madras, Bengalen en Koerrachie mede rekenende, kan de geheele uitvoer van Indische katoen geschat worden op een en een kwart millioen balen.

(*The Friend of India.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

NEDERLAND.

L. J. ENTHOVEN.

Op den 10den Januarij overleed te 's Gravenhage, in den ouderdom van 75 jaren, de heer L. J. Enthoven, stichter en chef van de firma L. J. Enthoven & Co. Aan hem had die aanzienlijke industrieële inrigting, welke sedert veertig jaren zoo ruimschoots tot bevordering der nijverheid hier te lande heeft bijgedragen, haar ontstaan en haren bloei te danken, en alzoo waren gedurende al die jaren honderde huisgezinnen aan hem werk en onderhoud verschuldigd. Beschermer van zijne ondergeschikten, was hij de weldoener van allen die zijne liefdadigheid inriepen. Er zijn weinige philantropische stichtingen en andere vereenigingen van algemeen nut hier ter stede, die niet bij hem krachtdadige ondersteuning vonden, terwijl hij als hartstogtelijk voorstander van de toonkunst, waarvan hij vroeger een gelukkig beoefenaar is geweest, steeds hare belangen trachtte te bevorderen. In 1841 met het ridderkruis der orde van den Nederlandschen Leeuw versierd, vond hij in deze erkenning zijner verdiensten een spoorslag te meer om grootsche plannen op het gebied van handel en nijverheid te scheppen en met zeldzame geestkracht en volharding uit te voeren. Als lid van de kamer van koophandel en fabrieken te 's Hage en van het hoofdbestuur der *Vereeniging ter Bevordering van Fabriek- en Handwerksnijverheid* aldaar was hij in deze betrekkingen steeds met voorbeeldigen ijver werkzaam. Zijn dood is een treffend verlies voor vele beweldadigden, voor de stad zijner inwoning en wij mogen er bijvoegen voor geheel Nederland.
Den 13den had de begrafenis-plegtigheid plaats. Wie dien uitgestrekten stoet zag, ontving dadelijk den indruk dat hier een waardig staatsburger, die de achting zijner stad- en landgenooten in hooge mate verdiende en genoot, ter laatste rustplaats werd geleid, voortlevende in de herinnering van zijne veelvuldige vrienden en stadgenooten en niet minder in het dankbaar aandenken van een overgroot aantal arbeiders dat bij hem onderhoud vond. Tegen 10 ure zette zich de onafzienbare trein van 's mans woonhuis aan de fabriek in beweging. Zij werd geopend door een zestiental strikkendragers der smidsgilde *de Vulkaan*, uit werklieden van de verschillende fabrieken te 's Hage bestaande, allen in het zwart gekleed, waarna onmiddelijk de eenvoudige lijkwagen, vergezeld van vier bedienden, volgde. Daar achter hadden zich als vrijwillige dragers een bijzonder groot aantal vrienden of vereerders van den afgestorvene aangesloten en ook velen uit de burgerij en den nijveren stand, die meer bijzonder met hem in voortdurende betrekking stonden. Wederom volgde nu eene lange rij arbeiders, zijnde het geheele korps der smidsgilde mede in het zwart en gedekoreerd met de blaauwe insigne van hun gilde. Hun aantal kan insgelijks op ruim 200 worden geschat. Onmiddelijk daarop volgde eene reeks koetsen, waarin de beide zoons en naaste betrekkingen en bloedverwanten, zoo van daar als elders, eenige speciale vrienden en korporatien uit liefdadige instellingen hadden plaats genomen, terwijl daarachter weder eene derde groote afdeeling, bestaande uit de werklieden der fabriek, ruim 700 man tellende, den trein besloot, die in 't geheel nagenoeg de lengte der beide Wagenstraten besloeg en zich langzaam en statig naar het Israëlitisch kerkhof begaf, begeleid of gevolgd, niettegenstaande een aanhoudenden regen, door een tal van ingezetenen uit alle gezindten.
Op de begraafplaats aangekomen, schaarden zich allen die deel van den stoet uitmaakten of hem gevolgd waren, in de nabijheid van de lijkbaar, die door de kinderen en verdere bloedverwanten omringd werd. Alstoen plaatste zich de heer Wunefried, leeraar in de gemeente, aan het hoofdeinde van de lijkbaar en sprak eene korte rede uit, die op alle aanwezigen een diepen indruk maakte. Zij was ontleend aan den bekenden tekst: „In het zweet uws aanschijns zult gij uw brood eten," als het bestemmingswoord van 's menschen werkkring. De overledene had dat woord goed begrepen en in volle toepassing gebragt, ook nog in de laatste dagen zijns werkzamen levens, toen hij regt had op rust en verpozing. Hij verspreidde daardoor welvaart onder zijne natuurgenooten, onder talrijke huisgezinnen, en hij toonde daardoor tevens dat de Israëliet, behalve op het gebied van wetenschap of kunst, ook op industrieel terrein, door vlijt en volharding groote vorderingen kan maken en zijne geloofsgenooten, waarvan velen op de fabriek werkzaam waren, aan den kleinhandel kon onttrekken. Hij bedacht daarbij tevens 's mans uitmuntende hoedanigheid als mensch, als stille weldoener van velen, als waardig vader, en tegelijk liefhebbend zoon. Verdraagzaam was hij bovenal en van diezelfde verdraagzaamheid getuigde wederkeerig dan ook die talrijke schare uit alle geloofsbelijdenissen om dezen grafkuil vereenigd. Mogt de tijd weldra komen, dat er daar vraag naar het geloof zal worden vervangen door de vraag naar den mensch; niet van welk geloof zijt gij, maar wat zijt gij in het eindpunt van waarachtige ontwikkeling en verdraagzaamheid? Ten slotte rigtte hij een hartroerend woord tot de beide zoons des overledenen. Het was niet genoeg dat zij daar stonden, bedrukt en bedroefd, maar de schoonste hulde aan den dierbaren afgestorvene was gelegen in het krachtdadig navolgen van zijn voetspoor, in 't eendragtig voorzetten van zijn onbezweken arbeid met de broederhand ineengeslagen. Deze treffende toespraak heeft op alle aanwezigen een diepen indruk achter gelaten.
De heer mr. H. A. Hartogh, officier van justitie te Amsterdam, behuwdzoon van den overledene, heeft daarop diep bewogen tot al de aanwezigen een woord van dankbetuiging gerigt; inzonderheid tot den heer Wanefried, waarmede deze plegtigheid werd besloten, welke getuige was van de groote waardeering, die aan den overledene als mensch en industrieel bij zijn leven werd toegedragen.
— Het Metalen Kruis, vervaardigd uit het bij Hasselt, in Augustus 1831 veroverd geschut, werd op den 5den April 1832 uitgereikt aan allen, die beschouwd werden aan de krijgsverrigtingen van 1830 en 1831 te hebben deelgenomen, zoodat behalve zij die zich bij het uitbreken van den opstand in Belgie bevonden, allen, behoorende tot het leger te velde of dat in Staats-Vlaanderen, of een deel uitmakende van de bezettingen der vesting Maastricht, der citadel van Antwerpen en onderhoorige forten en van de vestingen aan gene zijde der Maas gelegen, daarmede begiftigd werden.
Meer dan 30 jaren zijn daarover verloopen. Van de onderofficieren en manschappen, daarmede versierd, zijn er maar enkele meer in de gelederen. Ook van de officieren is het aantal gering, van welke laatste wij hier eene opgave doen volgen:

Z. K. H. prins Frederik, veldmaarschalk	1	8e regiment infanterie	13
Generaals	18	Instruktie bataillon	2
Kolonels ¹)	20	Algem. depôt van discipline	0
Ministerie van Oorlog	7	Koloniaal werfdepôt	3
Generale staf	7	1e regiment dragonders	3
Provinciale staf	6	2e " "	7
Plaatselijke staf	17	3e " "	7
Administratie	26	4e " "	6
Geneeskundige dienst	17	5e " "	6
Veterinaire dienst	1	Regiment veld-artillerie	15
Reg. grenadiers en jagers	12	1e regiment vest.-artillerie	11
1e regiment infanterie	12	2e " "	11
1e " "	14	3e " "	14
3e " "	14	Regiment rijdende artillerie	5
4e " "	12	Korps pontonniers	2
5e " "	14	" ingenieurs	21
6e " "	12	Koninklijke maréchaussée	5
7e " "	16	Totaal	372

FRANKRIJK.

Den 12den Januarij is in de Fransche kamers door den keizer geopend met de volgende troonrede:
„Mijne heeren de senatoren, mijne heeren de afgevaardigden!
„De tegenwoordige vergadering zal hare laatste zitting aanvangen. Eene vervroeging van het tijdstip, daartoe bij de konstitutie bepaald, zou in mijne oogen eene onafhankelijkheid tegen over de vergadering en een bewijs van wantrouwen jegens het land geweest zijn. De tijd is voorbij, waarin men het noodig achtte gebruik te maken van de gelegenheid, welke eene gelukkige gebeurtenis aanbood, om zich van de stemmen van een beperkt aantal kiezers te verwisselen.
„Tegenwoordig, nu ieder stemt, bestaat niet meer bij de massas die onbestendigheid van vroeger; en de overtuiging verandert niet meer bij den minsten adem, die den staatkundigen dampkring in beweging schijnt te brengen.
„Daar wij dan nu voor het laatst vereenigd zijn, zal het niet overtollig wezen een oog te werpen op hetgeen wij gezamenlijk sedert vijf jaren verrigt hebben; want alleen door eene periode van eenigen omvang te overzien, kan men den geest beoordeelen, die het bestuur der zaken beheerscht heeft.
„Men is doorgaans geneigd om in de daden der souvereinen verborgen drijfveeren en geheimzinnige kombinatien te zoeken; en toch, mijne staatkunde is zeer eenvoudig geweest; zij streefde namelijk tot vermeerdering van den voorspoed van Frankrijk en zijn zedelijk overwigt, zonder misbruik, maar ook zonder verzwakking van het gezag, dat aan mijne handen is toevertrouwd.
„In mijne buitenlandsche politiek was mijn streven om voor zooveel met het regt en de traktaten vereenigbaar was, de wettige wenschen der volken tot het verkrijgen van eene betere toekomst te begunstigen, onze handelsbetrekkingen uit te breiden met die landen, met welke wij door groote gemeenschappelijke belangen vereenigd zijn, de diplomatieke kartons, de oude twistvragen te doen verdwijnen, ten einde ieder voorwendsel van misverstand uit den weg te ruimen; eindelijk om iedere beleediging onzer vlag en elke schade onzen landgenooten aangedaan, onbeschroomd te vervolgen.
„Ziehier hoe ik, naar de omstandigheden, er in mogt slagen om die beginselen in toepassing te brengen.
„Wat het Oosten betreft, zoo konden wij niet ongevoelig zijn omtrent den wensch van de bevolkingen der Donau-Vorstendommen om slechts één volk uit te maken, en onze medewerking heeft het hare toegebragt ter bevordering hunner vereeniging. Wij hebben onze ondersteuning verleend aan de grieven van Servie, Montenegro en de Christenen in Syrie; wij hebben dit gedaan voor zoover die grieven gegrond waren, en zonder de regten der Ottomanische Porte te krenken.
„Onze wapenen hebben de onafhankelijkheid van Italie verdedigd, zonder aan de revolutie de hand te reiken, zonder de verstoring onzer goede betrekkingen met hen die slechts voor korten tijd onze tegenstanders waren, verder uit te strekken dan tot het slagveld, en zonder den Heiligen Vader, tot wiens ondersteuning wij door onze eer en onze vroegere verbindtenissen verpligt waren, aan zijn lot over te laten.
„Wij hebben een einde gemaakt aan de oorzaken, die aanleiding konden geven tot een geschil met Spanje, hetzij door de niet afbakening der grenzen, hetzij door de oude schuld van 1823, of die zouden kunnen leiden tot een geschil met Zwitserland door de zaak van het Dappendal.
„Er zijn handelsverdragen gesloten, of op het punt van gesloten te worden met Engeland, Belgie, Pruissen, Italie en Zwitserland.
„Eindelijk is door de expeditien naar China, Cochin-china en Mexiko het bewijs geleverd, dat in geene landstreek, hoe ver zij ook gelegen moge zijn, eene aanranding van Frankrijks eer ongestraft zou blijven. Zulke feiten hebben zich niet kunnen voordoen zonder tot verwikkelingen te leiden.
„Het volbrengen van pligten gaat altoos gepaard met groote moeijelijkheden. Desniettegenstaande is Frankrijk met twee provinciën vergroot. De slagboomen die ons van onze naburen hielden afgescheiden, zijn omvergeworpen; een uitgestrekt grondgebied heeft zich in het verre Oosten voor onze werkzaamheid geopend en, wat meer zegt dan overwinningen, wij hebben nieuwe regten verkregen op de sympathie der volken, zonder het vertrouwen en de achting der gouvernementen te verliezen.
„In de laatst verloopen jaren heb ik het genoegen gehad de meeste souvereinen persoonlijk te ontmoeten. Uit die bijeenkomsten zijn vriendschappelijke betrekkingen voortgevloeid, die zoo vele waarborgen zijn voor den vrede van Europa. Deze vrede kon niet gestoord worden door de gebeurtenissen, die thans in Griekenland hebben plaats gehad.
„Dat vlugtig overzigt van het verledene is u een waarborg voor de toekomst en niettegenstaande de pressie van tegenstrijdige gebeurtenissen en tegenovergestelde gevoelens, zult gij, naar ik vertrouw, erkennen dat ik altoos standvastig dezelfde gedragslijn heb gevolgd.
„Wat meer bijzonder den binnenlandschen toestand betreft, zoo heb ik aan den eenen kant, door eene volledige amnestie, zooveel mij mogelijk was, de herinnering onzer binnenlandsche oneenigheden willen uitwisschen, terwijl ik aan de andere zijde heb getracht de belangrijkheid der groote staatsligchamen uit te breiden, door u te roepen om een meer regtstreeksch aandeel te nemen aan den gang van zaken; ik heb uwe beraadslaging omringd met al de waarborgen, die met de vrijheid van diskussie vereenigbaar zijn; ik heb afstand gedaan van een tot dus ver onmisbaar geacht prerogatief en aan het wetgevend ligchaam het regt geschonken, om 's lands uitgaven op meer absolute wijze te kontroleren en om meer hechtheid te geven aan de grondslagen, waarop het openbaar krediet rust.
„De indirekte inkomsten nemen aanhoudend toe, door het eenvoudige feit der toeneming van den algemeenen voorspoed. De toestand van het keizerrijk zoude ook bloeijend zijn, indien de oorlog in Amerika niet eene der rijkste bronnen onzer nijverheid was komen opdroogen.
„De gedwongen staking in het werk heeft op verschillende punten de kiem gelegd eener ellende, die al onze hulp verdient. Er zal u dan ook een krediet ter goedkeuring worden aangeboden, ten einde diegenen te ondersteunen, die met gelatenheid de gevolgen dragen van een ongeluk, dat wij buiten magte zijn te doen ophouden. Ik heb evenwel gepoogd aan gene zijde van den Atlantischen Oceaan raadgevingen te doen toekomen, die door eene opregte sympathie waren ingegeven; maar toen de groote zeemogendheden gemeend hebben, dat zij zich ten dien aanzien nog niet aan mijne zijde konden scharen, heb ik tot een meer gunstig tijdstip het aanbod moeten uitstellen van eene bemiddeling, die ten doel had om verder bloedvergieten tegen te gaan en de uitputting van een land te voorkomen, welks toekomst ons niet onverschillig kan zijn.
„Ik zal niet treden in de bijzonderheden van verschillende administratieve verbeteringen, zooals het in het leven roepen eener reserve bij de armee, de hervorming der vloot, de instellingen ten behoeve van de geringere klasse, de groote openbare werken, de aanmoedigingen aan landbouw, wetenschappen en kunsten geschonken, de handhaving van den voorspoed onzer kolonien, in weerwil van de opheffing der immigratie van negers, de bevestiging van onze nederzettingen in Afrika, die door onze zorg meer en meer de genegenheid der Arabische bevolking hebben gewonnen. Het overzigt van den toestand van het keizerrijk zal u deze maatregelen meer in de bijzonderheden doen kennen. Gij zult het einde van uw mandaat nog kenmerken door nuttigen arbeid; eenmaal in uwe departementen terug gekeerd zijnde, verbergt het dan niet, dat indien wij vele hinderpalen te boven gekomen zijn en vele gewigtige zaken tot stand bragten, het te danken is aan de trouwe medewerking der groote staatsligchamen en de overeenstemming die onder u heerscht; verbergt het niet, dat er desniettemin nog veel te doen overblijft, zoowel om tot eene hoogere volmaking van onze staatsinstellingen te geraken als om goede beginselen veld te doen winnen en het land te gewennen, om op zich zelf te rekenen. Zegt aan uwe medeburgers, dat ik steeds bereid zal bevonden worden, om datgene te ondersteunen, wat met het belang der meerderheid overeenkomt, maar indien zij werkelijk de voltooijing van het begonnen werk willen vergemakkelijken, dat zij dan konflikten ontwijken, die tot niets dan malaise leiden; dat zij dan de konstitutie schragen, die hun eigen werk is; dat zij naar de nieuwe kamer mannen afvaardigen, die even als gij het tegenwoordig regeringsstelsel zonder nevenbedoeling huldigen en die boven onvruchtbare worstelingen de voorkeur geven aan ernstige beraadslagingen van mannen, die bezield met den geest van hun tijd en eene waarachtige vaderlandsliefde, den gang van het bestuur onafhankelijk voorlichten en nimmer aarzelen, om de hechtheid van den staat en de grootheid van het vaderland te stellen boven partijbelang."

ITALIE.

Er is weder een ernstig konflikt ontstaan tusschen de regering en een lid der hooge geestelijkheid. De aartsbisschop van Florence had aan eene nieuw georganiseerde vereeniging van priesters niet alleen zijne toestemming geweigerd, maar zelfs al de leden daarvan in hunne betrekkingen geschorst. De regering, welke de statuten dezer vereeniging, die tot doel had onderling hulpbetoon, had goedgekeurd, zag dezen maatregel des aartsbisschops niet rustig aan en de zaak werd dus voor den raad van state gebragt en aan dit ligchaam voorgesteld, den aartsbisschop te bedreigen met eene schorsing in zijne betrekking, wanneer hij niet van zijn besluit terugkwam. De raad van state heeft besloten den aartsbisschop het in dien geest genomen besluit mede te deelen en hem eene maand tijd te laten, om daaraan te voldoen.
— De ex-diktator, hoewel nog niet hersteld, neemt bij voortduring in beterschap toe. Hij is op het eiland Caprera teruggekeerd. Zijn rustbed werd in een schuit nedergelaten, die hem aan wal bragt. Garibaldi, die door den overtogt niets geleden had, zag met vreugde zijn geliefd eiland weder. Zijne beide gewone artsen en de heer Occhipinti droegen het rustbed tot aan de woning, waar zij het in de kleine voorkamer gelijkvloers plaatsten. De aanwezigen, waaronder Fruscianti, die het eiland gedurende de vier maanden dat de generaal afwezig was, niet had verlaten en naauwelijks had durven hopen hem weder te zien, waren sterk aangedaan. Na verbonden te zijn liet Garibaldi zich naar de bebouwde gronden dragen, waar men zonder sterk stooten gaan kan, en verlustigde zich in den aanblik zijner velden, wijnstokken en olijfboomen. Sedert wordt deze wandeling dagelijks hervat, welke een weldadigen invloed uitoefent op het ligchaamsgestel en het gemoed des lijders, die zich over zijn besluit verheugt om in zijne eenzaamheid terug te keeren, waar hij ten minste ruim adem kan scheppen. De wonde staat goed, de voet is niet meer gezwollen en de rheumatische pijnen zijn geweken.
— De Italiaansche minister van binnenl. zaken heeft de prefekten bij cirkulaire uitgenoodigd, om de werkzaamheden tot de vorming van 220 bataillons nationale mobile garde te bespoedigen, zullende de werkzaamheden den 20 Januarij moeten zijn afgeloopen.

CHINA.

Van Canton zijn de volgende berigten, loopende tot den 13den Februarij jl., ontvangen:
Te Canton ontving men in het midden der maand Januarij van Shanghae het berigt, dat het plan van een aanval der keizerlijken op Nanking vooreerst was opgegeven. De Generaal Burgevine, opperhoofd der gedisciplineerde Chinesche troepen, had zich door een twist met den Mandarijn te Shanghae, die de krijgskas moet aanvullen, het misnoegen en de wraakzucht zelfs der Chinesche autoriteiten berokkend, hetwelk zijn onmiddelijk ontslag en latere vervanging door kapitein Holland (een Engelsch officier) ten gevolge had, doch tevens voorloopig deed afzien van de beraamde expeditie, tot welker doorzetting het blijkbaar aan middelen ontbrak.
Intusschen hebben de opstandelingen het veld ruim, vooral nu hunne natuurlijke vijanden, de Franschen, hunne strijdkrachten uit China terugtrekken en in Cochin-China zamentrekken moeten. Men vernam echter nog niet, dat zij van dien stand van zaken gebruik maken om aanvallend te werk te gaan.
De duurte van levensmiddelen in Midden-China was in de laatste maand niet verergerd, doch zulks wordt aan armoede toegeschreven en velen vreezen voor nog hoogere prijzen, zoo niet hongersnood, gedurende het voorjaar. De vraag naar ruwe katoen was op nieuw dringender geworden, terwijl de voorraad van dat artikel te Shanghae eerder af- dan toenam, waaruit men de gevolgtrekking zou kunnen maken, dat de produktie uitgeput geraakt en de arme bevolking weldra zoowel aan kleeding, als aan voedsel gebrek zal moeten lijden.
Van Peking is het berigt ontvangen der ratifikatie van het traktaat met Pruissen. De Deensche zaakgelastigde, kolonel Raasloff, onlangs zonder eenig gevolg per mailboot te Hongkong aangekomen, maakte zich gereed om naar de hoofdstad te vertrekken, ten einde uit naam zijner regering met China een handelstraktaat te sluiten, op den voet van het Pruissische verdrag. Ook de nieuw benoemde Fransche minister Berthemi is op zijne reis naar Peking te Hongkong aangekomen.
Te Canton was levendige handel in thee voor uitvoer naar Engeland, doch ging overigens weinig om. De Portugesche kolonie heeft haren Gouverneur Guimaraës, na een twaalfjarig bestuur, zien vertrekken naar Lissabon, begiftigd door zijne allergetrouwste majesteit met den titel van Burggraaf van Macao. Te Hongkong bragt het jaargetijde menigvuldige straat-dieverijen mede, ter welker beteugeling de reeds zoo talrijke policiemagt nog te kort schoot.

(*Jav. Ct.*)

AFRIKA.

Tot heden toe is er nog geen bepaald berigt ontvangen omtrent kapitein Spekes togt naar de Nijlbronnen. De heer Petherick, die veertien maanden geleden van uit het noorden een togt ondernam om Speke en zijn reisgezelschap op te zoeken, heeft aan den witten Nijl met zoovele tegenspoeden en wederwaardigheden te kampen gehad, dat de Pacha van Egypte bijzondere orders heeft moeten zenden aan de overheden van Soudan om hem alle mogelijke hulp en ondersteuning te verstrekken. Intusschen hebben drie Engelsche dames de meeste kans om Speke het eerst te ontmoeten. Eenigen tijd geleden hebben onze heldinnen Engeland verlaten om te Khartoum te gaan wonen (nog al in de buurt!) doch geene woning naar haar smaak vindende maakten zij gebruik van eene kleine stoomboot, welke de broeder van den Pacha aldaar had achtergelaten en zijn daarmede naar Gondokoro opgestoomd. Onze dames verklaren dat zij de grootste veiligheid ondervinden en tot heden toe geene andere stoornis hebben gehad, dan die de slavenhandel in die streken veroorzaakt. Wij zijn benieuwd of het aan drie Engelsche meisjes gelukken zal het geheim te ontdekken, waaraan zoo menig geleerd geograaf en zoovele avontuurlustige officieren het hoofd hebben gestooten. Sedert de heldinnen van het „tijdelijk afwezen" in Indie hebben vertoefd en het verblijf van lady Emilia Beaufort in Syrie is de reislust sterk in zwang gekomen bij jufvrouwen die niet heel mooi zijn en de drie kruisjes reeds achter den rug hebben.
— De laatste berigten van Kaap de Goede Hoop loopen tot 27 November. De Gouverneur en Mevrouw Wodehouse hebben eene reis naar de provinciën van het Westen gemaakt. Zij hebben den eersten steen gelegd voor een nieuwen vuurtoren op Kaap St. Blaize aan de Mosselbaai.
De „*Nepal*", met timmerhout van Moulmein naar Falmouth, is gezonken.
In de Transvaalsche Republiek is een burgeroorlog ontstaan, welke echter thans is geëindigd; de President heeft de overwinning behaald op een zijner voorgangers, die daarop in den Oranje Vrijstaat eene schuilpaats gezocht heeft. Men verwachtte oorlog van den Vrijstaat met de Basuto's.
De droogte in het Noorden is nog niet verminderd, en in het Zuiden hebben de wijngaarden door hagel geleden.
Spoedig zullen 30 Eng. mijlen van den spoorweg tusschen Kaapstad en Wellington geopend zijn.

AMERIKA.

De ministerieele krisis te Washington, waarvan bereids met een woord gewag is gemaakt, is ten gevolge der vastberadenheid van den president Lincoln geëindigd en het gevaar, dat de reeds zoo treurige toestand van het land door eene zoo diep ingrijpende gebeurtenis nog zou worden verergerd, is dus afgewend. De president Lincoln heeft zich uit de positie, waarin hij door eenige heethoofden was geplaatst, gered, door het ontslag van de ministers Seward en Chase niet aan te nemen. Het blijkt dat de republikeinsche leden van den senaat eene geheime bijeenkomst belegd en een besluit genomen hadden, waarin werd verklaard dat eene onmiddelijke wijziging van het kabinet voor het welzijn des lands noodzakelijk was. Zoodra de heer Seward van dien maatregel kennis kreeg, diende hij zijn ontslag in en werd daarin onmiddelijk door den minister van financien gevolgd. Eene kommissie, bestaande uit eenige leden die genoemd besluit hadden goedgekeurd, had vervolgens een onderhoud met den president, waaraan al de ministers, uitgezonderd de heer Seward, deelnamen. De zaak gaf tot zeer stormachtige diskussien aanleiding, en de president besloot eindelijk, na de heeren Seward, Chase en Stanton warm te hebben verdedigd, het ontslag niet aan te nemen. De ministers trokken dientengevolge hun ontslag in, hervatten hunne funktien, en zoodoende bleef het kabinet ongewijzigd. Het is niet te verwonderen dat die zaak zoowel te New-York als te Washington eene buitengewone sensatie heeft te weeg gebragt. De aanhangers van het Zuiden in Europa zijn zeer teleur gesteld, dat de president die moeijelijkheid is te boven gekomen en dus in zekeren zin op nieuw meester van de positie is gebleven. Eene wijziging van het kabinet zou volgens hun gevoelen hoogst gunstig voor de Zuidelijken zijn geweest en hun belang bijzonder hebben bevorderd. Zij die met het Noorden sympathiseren, zijn dan ook uiterst voldaan, dat Lincoln ditmaal niet naar de inblazingen der ultra-republikeinen geluisterd en het gevaar vermeden heeft van anti-unionistische elementen in zijn kabinet op te nemen. Met één woord: de aftreding van den heer Seward, dien men den voornaamsten steun van den president kan

¹) De kolonels, de kwartiermeesters en officieren van kleeding zijn afzonderlijk (de laatsten bij de administratie), en dus niet bij de korpsen opgegeven.

noemen, zou in de gegeven omstandigheid een schier onherstelbaar verlies voor de zaak der Unie zijn.

— Men zal zich herinneren, dat men onlangs te New-York tot de ontdekking was gekomen van frauduleuse handelingen op zeer uitgebreide schaal bij het bureau van in- en uitgaande regten. Het bondsgouvernement heeft zich thans kunnen overtuigen, dat de leveranciers der armee in het begaan van fraudes niet voor de ambtenaren der douane behoeven onder te doen. Ten gevolge van een daaromtrent ingesteld onderzoek is namelijk gebleken, dat het departement van oorlog binnen korten tijd voor ruim drie millioen is opgeligt. Voor een deel hadden de bedriegerijen plaats door middel van assignatien, die men van de leveranciers in blanko had weten te verkrijgen, of door middel van nagemaakte handteekingen van een of ander regimentskommandant. Er zijn nu ongeveer duizend personen in staat van beschuldiging gesteld. Men noemt een overste, voor wiens regiment binnen een paar maanden ruim 100,000 dollars te veel zijn betaald.

— De president der Zuidelijke konfederatie, geen proklamatie kunnende uitvaardigen tot emancipatie der slaven, heeft er eene uitgevaardigd, waarin hij in het breede de gewelddadigheden uiteenzet, door generaal Butler te New-Orleans gepleegd. Op grond dat deze de palen der menschelijkheid is te buiten gegaan en gehandeld heeft in strijd met alle regelen van het oorlogsregt, beveelt de heer Davis dien generaal op te hangen, wanneer hij in de magt der Zuidelijken mogt vallen. Op gelijke wijze zullen Butler's officieren worden behandeld, daar zij zich als roovers en bandieten hebben gedragen. Zijne soldaten en onder-officieren, die slechts werktuigen zijner bevelen waren, zullen daarentegen, indien zij gevangen worden genomen, eene menschlievende bejegening ondervinden.

ANTI-KRITIEK.

Aan Dr. D. Koorders.

WelEdele Zeer Geleerde Heer!

II.

De stelling: „la critique etc." durf ik niet onderschrijven; ik houd dat voor een onderwetsch praatje, en geloof dat de *critiek* even moeijelijk is als de *kunst*, zoo niet nog moeijelijker. En dit mijn geloof wordt bevestigd door Uwe critiek van de verklaring, die Rigg geeft van het voorvoegsel *sa*. Dat hij het even slecht verklaart als *para* en *oem* stem ik U gereedelijk toe, — maar dat Uwe verklaring van *sa*, op gezag van Prof. Roorda, goed is, mag ik U niet toegeven. Dat het voorvoegsel *sa* soms Polynesisch, en soms Sanskrit zou zijn, heeft Prof. Roorda wel beweerd maar niet bewezen. Gij gunt het mij wel dat ik van den grooten meester in het Javaansch verschil. Hij heeft zelf eenmaal te kennen gegeven, dat hij voor geene autoriteit buigt, en wij, zijne leerlingen, moeten hem daarin navolgen. Het heeft mij altijd verwonderd dat Prof. Roorda niet gevoeld heeft, hoe zonderling dat vreemde hoofd moest staan op dat inlandsche ligchaam.

De beteekenis: *met*, *benevens*, *alsmede*, en ook die van *medegenootschap met*, laat zich zeer goed verklaren uit het Polynesisch. *Sabawahna* is eigenlijk: *geheel het onderhoorige er van*, dus: Celebes + *de onderhoorigheden*. *Saroewa* beteekent: *geheel de gedaante* (nl. van het vroeger genoemde), dus: *eveneens*. *Sabapa* wil zeggen: *geheel en al*, *eenig en alleen denzelfden vader hebbende*, dus: *van denzelfden vader afkomstig*.

Dat het gewaagd is al te snel het gebied eener taal te verlaten om een moeijelijk punt op te helderen door eene andere taal, al is het ook eene verwante, blijkt ten overvloede uit hetgeen Prof. Roorda vroeger heeft vermoed ten opzigte van het voorvoegsel *nga*, dat hij voor een substantief voorvoegsel aanzag. De oorzaak dier dwaling lag in de onnaauwkeurigheid en onwetenschappelijkheid van de Wilde's zoogenaamd Woordenboek. Thans echter weten wij dat *nga* in het Soendaneesch werkwoorden vormt. Dat Rigg, bij gebrek aan genoegzame studie, de eerste niet was, die dit vond, is jammer; toch is het opmerkelijk dat hij in zijne onnoozelheid zoo goed den weg wijst. Om die reden alleen, dunkt mij, zou hij reeds lof verdienen.

Ten opzigte van dit *nga*, zoo als het door U wordt behandeld, heb ik ook nog eene enkele opmerking. Nog voor ik hier voet aan wal zette, had ik met behulp van de Wilde en een enkel boek van den heer Holle, dat mij toegezonden was, gezocht naar de wet (van grammaticale *regels* moesten wij liefst niet meer spreken) der werkwoordsvorming in het Soendaneesch. Ik vond het volgende: 1° het Soendaneesch verloochent zijn Polynesisch karakter niet in de werkwoordsvorming; — het werkwoord begint met een neusklank; 2° het verschilt echter èn van het Javaansch, èn van het Maleisch, de beide naaste verwanten, zoo het schijnt; 3° het maakt den overgang uit tusschen de Javaansche, niet-syllabische, en de Maleische, syllabische, werkwoordsvorming (ik gebruik deze benamingen om aan te duiden, dat het Maleische werkwoord eene nieuwe syllabe aanneemt, en het Javaansche alleen eene klankverandering ondergaat, behalve waar euphonie eene nieuwe syllabe doet ontstaan); 4° de wet der Soendaneesche werkwoordsvorming is deze: *a*. de harde stomme letters, *k*, *p*, *t*, met de verwante *tj* en *s* volgen de Javaansche wet van zamensmelting en uitstooting; *b*. de klinkers krijgen den keelneusklank voor zich; *c*. de zachte stomme letters, *g*, *b* en *d*, met de verwante *dj*, de aspiratie, *h*, benevens de halfklinkers, *j* en *w*, de smeltletters, *l* en *r*, en de neusletters, *m*. *n*, *nj* en *ng* hebben het voorvoegsel *nga*.

Toen ik Rigg in handen nam, vond ik die verklaring bevestigd, maar ik vond tevens nog iets, dat ik reeds had vermoed, en waarin ik Uwe opvatting moet weêrspreken. Het betreft de lipletter *b*. De zegwoorden: bere, boro, bawa, buka, bĕnang en bĕwĕng, worden: mere, moro, mawa, muka, mĕnang en mĕwĕng. Dat strijdt dus met de boven opgegeven taalwet! Geen nood echter, want die vormen, uit eene tamelijk oude periode der taal afkomstig, zoo als blijkt uit de beteekenis, herinneren aan de oud-Maleische vormen: minta, mohon, minang en minpin, en ook aan de oud-Maleische toestands-woorden: mati van pati (cf. pati, Jav.), masoq van asoq (cf. asup, Soend.), masaq van asaq (cf. asak, Soend.), mangkat van angkat, masam van asam, miring van iring, mundur van undur, minum van inum (cf. inum, Soend.), makan van akan (cf. hakan, Soend.).

Onbegrijpelijk is mij Uwe bewering, dat „de *a* haar „eigen klank verliest in den neusklank, zoodat de neus„letter voor de eerste letter van het grondwoord (dus *a*) „in-de-plaats treedt." Dan wordt *arsa* niet *ngarsa*, maar *ngrsa*. Zoo is het ook met Uwe waarschuwing om *a* niet te verwarren met *h*. Wie zal een klinker verwarren met een medeklinker? Dan schijnt het nog dat Gij het voorvoegsel *nga* negeert, en het slechts voor een neusklank houdt.

Het bovenstaande aan Uwe welwillende aandacht opdragende, heb ik de eer te zijn

Uw Dienaar,
G. J. GRASHUIS.

BATAVIA, 26 *Febr*. 1863.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen schepen te Batavia.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN.		AGENTEN.
Maart	3	Nederlandsch	bark	Johannes Martinus	J. Rovij	North Shields	12 Nov.	Metz., Wilmans, Ruijs & Co.
„	—	Ned. Indisch	„	Sirius	J. Wagner	Padang	22 Feb.	G. Buyn & Co.
„	—	„	schoener	Chieftain	van Suchtelen	Biliton	27 „	John Pryce & Co.

Vertrokken schepen van Batavia.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
Maart	1	Ned. Indisch	stooms.	Batavia	G. A. Nije	Singapore
	—			Palembang Packet	J. F. Scheel	Telok Betong
„	—	„	brik	Norfolk	Said Alhabassy	Sam. en Pontianak
„	—	„	„	Kalimaas	N. Spring	Nederl. via Soerabaija
„	—	Hamburg	bark	Hertog Bernard	J. J. H. Stolte	Bandjermasin
„	4	Gouv	stooms.	Oenarang	Schol	Sam. en Soerabaija
„	—	Nederlandsch	„	Balgia	Said Ali	Soerabaija via Cheribon

In lading liggende schepen te Batavia.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Zwerver	Franzen		J. Cézard & Co.
„	schip	Elisabeth	H. A. Harms		„
„	bark	Henriette Gerardina Susanna	Sissingh	Soerabaija	„
„	„	Amazone*	J. E. Kramer	„	van Ommeren, Rueb & Co.
„	„	Elise en Henriette	P. J. Deterding	„	Paine, Stricker & Co.
„	„	Aeolus	N. J. de Vries	Soerab. en Pasoeroean	Reynst & Vinju.
„	„	Vrede	D. van der Plas		Morgan, Melbourn & Co.
„	„	Joan	C. Laseur	Soerabaija	Haager en Schuurman.
„	„	Anna en Sophia	H. Beckering	Soerabaija	„
„	„	Kiandra	v. d. Meer v. Kuffeler		Metzendorff, Wilmans, R. & Co.
Ned. Indisch	„	Atistool Rachman*	Said Salim		Coulster.
„	brik	Zwaluw*	P. Bloem		Haager & Schuurman.
„	schip	Maria Henriette	J. Winter	Samarang	B. Kopersmit & Co.
„	brik	Gapoea*	Paré		Borneo Comp. Limited.
„	bark	Sirius*	J. Wagner		G. Buyn & Co.
Engelsch	schip	Orso*	Jones		Morgan, Melbourn & Co.
„	bark	Syria*	Woodcock		C. Bahre & G. Kinder.
Zweedsch	brik	Emma*	Anderson		J. Cézard & Co.
Amerikaansch	schoener	Music*	Kleine		C. Bahre & G. Kinder.
Hanov	brik	Johann Heinrich	Wulff		„

De particuliere schepen zijn aangeduid met een *

Aangekomen schepen te Samarang.

DATUM.		VLAG.		NAM. DER SCH.	GEZAGV.	VAN	DATUM.
Febr.	19	Siams.	bark	Kim Goan Hin.	See Kuk	Bangkok	19 Jan.
„	21	N. I.	stoomb	Batavia	Nije	Batavia	20 Feb.
„	23	„	„	Oenarang	Kramer	Soerabaija	22 „
„	—	„	„	Prins v. Oranje	van Zandwijk	Batavia	— „
„	—	„	bark	Sing Lie	Tji Tik Goan	Riouw	16 „

Vertrokken schepen van Samarang.

DATUM.		VLAG.		NAM. DER SCH.	GEZAGV.	NAAR
Feb.	22	N. I.	bark	Oen Goan	Lie Sie Loen	Rembang
	—			Kim Thaij Hien	Reijnaert	Soerabaija
„	—	„	„	Ellen	Wenthelt	Batavia
„	23	„	„	Nawan Eljoeseer	Sech Bafagie	Banjermas
„	—	„	stoomb	Batavia	Nije	Batavia
„	24	„	„	Oenarang	Kramer	„
„	25	„	„	Prins van Oranje	van Zandwijk	Soerabaija

In lading liggende schepen te Samarang.

VLAG.		NAM. DER SCHIP.	GEZAGV	BESTEMM.
Engelsch	bark	Mazeppa	Hapkins	
Nederlandsch	„	Hendrika	van Aalburg	Nederland.
„	„	Padang Packet	Huidekoper	
„	„	Decima	Grivel	Nederland.
„	„	Petronella Catharina	van der Veen.	

Aangekomen schepen te Soerabaija.

DATUM.		VLAG.		NAM. DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Febr.	18	N. I.	bark	[illegible]	Machmoet	Ampenan
„	19	„	stooms.	[illegible]	Vogel	Makasser
„	—	„	„	Oenarang	Kramer	Batavia
„	—	Ned.	bark	L'A[illegible]	Hawart	„
„	21	„	„	Eva Johanna	van Bechove	Probolingo
„	22	N. I.	„	Medea	Lourens	Pasoeroean
„	—	„	„	Kiem Thaij Hin	[illegible]	Samarang
„	24	Ned.	„	IJstroom	[illegible]	New-Castle
„	25	Eng.	„	Somass	[illegible]	Batavia
„	—	„	„	Benledi	[illegible]	Singapore
„	26	N. I.	stooms.	Prins van Oranje	van Zandwijk	[illegible]

Vertrokken schepen van Soerabaija.

DATUM.		VLAG.		NAM. DER SCHEPEN	GEZAGV.	NAAR
Febr.	21	Ameri.	bark	Annie Bowen	Cheseborough	China
„	—	N. I.	„	Krabbe	Mardam	Pasoeroean
„	—	Ned.	„	Makasser	Rip	N. v. Probl.
„	22	N. I.	„	Alnoer	Sech Marzoekie	Grissee
„	23	Ned.	„	Tagal	Göbel	Bangkok
„	24	N. I.	„	Baboel Haer	Sech Baoezir	Amboina
„	26	„	„	Bauka	Tjang Akoei	Indramaijoe
„	—	„	„	IJoeserien	Said Baharoen	Grissee

In lading liggende schepen te Soerabaija.

VLAG.		NAM. DER SCHEPEN.	GEZAGV.	BESTEMM.
Nederlandsch	bark	Piet. Schoenmakers.	v. Varelen	Nederland
„	„	Electra	Wegman	„
„	„	Straat Bali	Bakker	
„	„	Java Packet	Crap Hellingman.	Nederland
„	„	Triton	Kroeft	„
„	„	Ceres	Reisigen	„
„	„	Alfred	Tukberg	
„	„	Maria L. Antoinette	Muijsson	
„	„	Anthony v. Hoboken	Hazewinkel	Amboina
„	„	Remigius Adolphus.	Forbes	Nederland
„	„	Christina	Remmens	
„	„	Christian	Bencher	
„	„	Estafette	Oepkes	Amsterdam
„	„	Johanna Elisabeth.	Burchov. Junius.	
„	„	Twee Gezusters	Bergman	Nederland
„	„	Medea	Lourentz	
Engelsch	„	Gleam	Cameron	China
Zweedsche	„	Wodan	Schut	„
„	„	Ludwig	Engeland	Nederland
Hamburgsche	„	D. F. Weber Senr.	Leese	„

Aangekomen schepen te Pasoeroean.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	VAN
Febr.	21	N. I.	kotter	Krabbe	Mardam	Soerabaija.

Vertrokken schepen van Pasoeroean.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	NAAR.
Febr.	19	Ned.	schip	Medea	Lourens	Nederland.
„	21	„	„	Diana	Teengs	„
„	24	„	„	Cath. Maria	Oomkens	„

In lading liggende schepen te Pasoeroean.

VLAG.		NAMEN DER SCH.	GEZAGV.	BESTEMM.
Nederlandsch	schip	Rotterdam	Poort	Nederland
„	„	Kon. Willem II.	v. E. Menkman.	„
„	„	Australia	Jochems	„

Aangekomen.

AMBOINA. 4 Jan. Ned. Ind. brik *Sylph*, Lange, v. Bali.
REMBANG. 23 Feb. Ned. Ind. bark *Oengoan*, Lie Sieloen, v. Samarang; do. do. *Inglie*, Ko Haksie, v. Riouw.
SUMANAP. 18 Feb. N.-I. schoen. *Fathal Haer*, Sech Beledram, v. Soerab.
BANJOEWANGI. 13 Feb. Ned. brik *Wilhelmina Maria*, Postma; v. Soerabaija.— 17 Zw. schip *Carin*, Pontus v. Matern, v. Pasoeroean; Ned. bark *Madura*, v. Bruggen, v. Soerabaija.— 19 do. do. *Jacob*, Mulder Drenth,
MAKASSER. 11 Feb. Ned. bark *Tasmania*, Jonker, Batavia.— 14 Ned. Ind. st. *Ambon*, Vogel, v. Timor-Koepang.
KOEPANG. 27 Dec. Eng. schip *Vanguard*, Scott, v. Londen; do. do. bark *Cleveland*, Robinson, v. Shields.— 20 Jan. Ned. Ind. schoen. *Maria*, Kiramang, v. Soerabaija.— 10 Feb. do. st. *Ambon*, Vogel, v. Delli.

Vertrokken.

AMBOINA. 22 Jan. Ned. Ind. brik *Sylph*, Lange, n. Singapore.
CHERIBON. 24 Feb. Ned. Ind. schip *Maria Elise*, Schut, n. Soerabaija.— 25 do. brik *Tartar*, Liem Kiangkong, n. Pekalongan.
BANJOEWANGI. 14 Feb. Ned. bark *Willem Daniel*, Zijlstra, n. Amsterdam.— 17 do. brik *Wilhelmina Maria*, Postma, n. do.— 18 Zw. schip *Carin*, Pontus v. Matern, n. Rotterdam.
MAKASSER. 6 Feb. Z. M. st. *Madura*, Halverhout, n. Java; Ned. Ind. brik *Alida Maria*, van der Beek, n. Moluccos.

HANDELSBERIGTEN.

Te Batavia, den 4 Maart 1863.

BENAMING DER GOEDEREN.	PRIJZEN. VAN	PRIJZEN. TOT	AANMERKINGEN.
Arak Batavia .... Per legg.	70.—	....	schaars.
Cassia Vera	....	....	niet aan de markt.
Cochenille	....	....	Idem.
Cubeben .... Per pic.	65.—	....	„
Foelie N°. 1 Benkoelsche	30.—	45.—	afgedaan naar kwaliteit.
Gom Elastiek .... Per pic.	88.—	91.—	verkocht.
„ Benzoin	....	....	„
„ Dammar .... Per pic.	18.—	....	
Gutta Percha	....	....	nt. ter markt. Zeer gezocht.
Huiden, Koe	2.75	3.75	te plaatsen.
„ Buffel .... Per stuk.	3.—	4.—	te plaatsen.
Indigo	4.30	....	te Samarang afgedaan.
Japan Boomwas	35.—	....	afgedaan.
Kamfer, Japan. per Balie	....	....	zonder aanvoeren.
Koffij, Java	42.—	....	zonder voorraad, nominaal.
„ Padang	....	....	niet ter markt.
Koper, Japansch	....	....	niets aan de markt.
Kruidnagelen .... Per pic.	42.—	....	in de 1ste hand geen voorr.
Noteamuscaat No. 1 Benkoelsche.	60.—	65.—	naar kwaliteit, afgedaan.
Peper, zwarte	14.—	16½.—	afgedaan.
„ witte	32.—	....	ontbreekt.
Rotting, Banjermassing	12.—	12.50	verkocht.
„ Padang	8.50	9.—	„
Rijst, Indramaijoe met zakken	....	......	zonder aanvoeren.
„ Witte Batavia 1e kwalit.	205.—	210.—	weinig vraag, geringe voorraad.
„ „ „ 2e „	185.—	200.—	weinig vraag, geringe voorraad.
„ Carga	150.—	170.—	
„ Padang	....	....	
Sapanhout Manila in Entrep.	3.—	....	lusteloos.
„ Bima .... Per pic.	3.—	....	„
Suiker No. 16	14.—	....	beperkte voorraad.
Tamarinde	6.—	....	geen omzettingen.
Was	180.—	....	zeer begeerd.
Tin, Billiton	85.—	....	afgedaan.

Wisselkoers.

Op Holland 6/m. dato pari à 101½%.
„ „ „ „ 99% bij het Gouvernement.
„ Londen „ Zigt *f* 11.60 afgedaan.
„ China *f* 2.74 per dollar nominaal.
„ Singapore *f* 2. 76½ per dollar, nominaal.
„ Calcutta *f* 116 per 100 Cs. Rs. nominaal.

Spetiën.

Sovereins *f* 12.— à *f* 12.30 afgedaan.
Dukaten *f* 7.— oude.
„ *f* 5.75 nieuwe.
Mexikaansche Dollars *f* 2,73 nominaal.
Doubloenen roode *f* 38.—.
„ geele *f* 40.—.
Tien gulden stukken *f* 10.—
Chineesch goud in staven *f* 38.— per reaal, naar kwaliteit.

Te Samarang, den 26 Februarij 1863.

Koffij, *f* 40.— per pikol, zonder voorraad. Oogst 1863 op levering *f* 40—
Suiker *f* 14.— per pik. voor No. 16 in krand. zonder voorraad. (geboden.
Indigo *f* 4.30 voor prima kwaliteit per Amst. ℔. afged. afwijkende soorten onge. (wild.
Koehuiden, *f* 56.— per kodie. } Op levering aangeboden.
Buffelhuiden, *f* 50.— per kodie. }
Staart Peper niet voorhanden.
Rijst Ordinair wit, *f* 240.— à *f* 250.— } per koijang à 28 pik. zonder
„ carga, „ 190.— à *f* 200.— } zakken. Aanvoeren.
„ vreemde carga soorten *f* 160.— à 190.— naar kwaliteit.
Klapper Olie, *f* 30.—
Katjang „ „ 29.—
Rotting, *f* 12.— Per pikol schaarsch.
Wisselkoers op Holland pari. à 101%
„ voor vrachten pari.

Te Soerabaya, 17 Februarij 1863.

Arak ℔ legg. *f* 50.—
Cassia Vera ℔ pik.
Huiden, Koe ℔ pik. *f* 35.— @ *f* 45.
„ Buffel ℔ pik. *f* 15.— @ *f* 18.—
Koffij, Java ℔ pik. *f* 40.—
„ West Ind. ber. ℔ pik. *f* 42.—
Kurkema ℔ pik.
Lange Peper ℔ pik. *f* 10.— @ *f* 11.—
Rotting ℔ pik. *f* 7 @ 9.—
Rijst, witte ℔ koij. *f* 250 @ *f* 270.—
„ Carga ℔ koij. *f* 210 @ *f* 225.—
Sapanhout ℔ pik. *f* 3.— @ *f* 4.—
Suiker No. 16 ℔ pik. *f* 14½. @ *f* 15.
Tabaksbladeren ℔ pik.
Tamarinde ℔ pik.
Wisselkoers op Ned. pari.
Vrachten last. *f* 60 voor Suiker en Tabak.

Te Pasoeroean, 18 Februarij 1863.

Suiker No. 16. Nominaal.
Rijst, (Witte) ℔ pik. *f* 10.—
Olie (Klapper) ℔ pik. *f* 28.—
„ (Katjang) „ „ „ 25.—
Wisselkoers, Pari.

Ontvangen in 's Lands Pakhuizen te Pasoeroean tot en met den 25sten Februarij 1863. Oogst 1862.

238,271-14 pik. suiker.
154,762-02 „ koffij.

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen te Pasoeroean op den 25sten Februarij 1863.

40,650-81 pik. Suiker, oogst 1862,
35,616-52 „ Koffij „ 1862,

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen te Probolingo op den 21sten Februarij 1863.

37,895-66 pik. suiker, oogst 1862.

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen, te Panaroekan op den 21sten Februarij 1863.

9518-74 pikols Suiker, oogst 1862.
14,300-58 „ Koffij „ 1862.

Den 14den Februarij waren in de Gouvernements Pakhuizen te Bezoeki afgeleverd uit den oogst van 1862.

NAMEN DER FABRIEKEN.	PIKOLS SUIKER.
Djaboong	9,875-40
Phaeton	15,697-76
De Maas	6,744-69
Boedoean	4,441-60

Te zamen 36,759-45 pik. suiker.
„ 6,380-53 „ koffij.

Restant Produkten in 's Lands Pakhuizen te Bezoeki op den 21sten Februarij 1863.

12,856-60 pikols suiker, oogst 1862.
3-45 „ koffij, „ 1862.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA.

VAN 25 FEBRUARIJ TOT 1 MAART 1863.

Aanvoer.

Van Bombay per Amer. schoen. *Music*, gez. Klein, agt. C. Bahre en G. Kinder.

21 kn. opium, *Gasper en co.*
52 kn. opium, 6 coll. was, ...
36 kn. opium, 2113 zakk. tarwe, 58 kn., 87 vn. en 2583 kn. gedr. vruchten, 3523 zakk. dadels, 28 coll. was, 3 zakk. amandelen, 57 do. gram, 22 do. haver, 98 coll. en 36 kn. rozenwater, *Nahapiet*.

Van Rotterdam per Ned. bark *Henriette Gerardina Susanna*, gez. Sissingh, agt. J. Cézard en co.

20 vs. zilv. munt, *N. H. M.*
331 coll. div. gouv. goederen, *Gouvernement*.
4 kn. parapluien, 25 do. champagne, 2 do. provisien, 10 do. wijn, 28 do. dranken, 3 do. messen, 1 kt. monsters, 1 baal manufact., 2 kn. pleetwerk, 4 do. kramerijen, 1 kt. hoeden, 1 do. stokken, *Maintz en co.*
230 kn. glas, 7 do. manufact., 1 kt. zijde, 5 kn. zeep en parfumerien, 2 do. ijzerwerk, 1 kt. lederwerk, 4 kn. timmerm. gereedschappen, *H. en A. Straus*.
170 vs. spijkers, ...
200 vs. spijkers, *J. F. van Leeuwen en co.*
50 vn. krijt, ...
22 kn. manufact., 4 do. dranken, *Niederer en co.*
15 vs. rogge, *Landberg, Bezoet de Bie en co.*
1 kt. diversen, ...
100 vs. boter, *Gebr. Roselje en co.*
1 baal touw, 7 coll. machinerien, ...
100 vs. boter, *Winsser, de Lange en co.*
4 coll. en 3 kn. kramerijen, 4 do. porcelein, 3 do. manufact., *Wehry, Wille en co.*
5 coll. provisien, 50 md. min water, *van Ommeren, Rueb en co.*
1 coll. diversen, *Wed. Leon.*
50 ks. cognac, 11 kn. kramerijen, 4 do. aardewerk, 1 kt. muziekinstrumenten, 2 kn. zeep, 25 do. eetwaren, 3 do. pleetwerk, *Leon en Reiss.*
12 kn. wijn, *Schimmelpenninck en co.*
8 kn. provisien, *Kramers.*
4 kn. boeken, *Lange en co.*
1 kt. diversen, *Bornand.*
1 kt. modewaren, *B. Kopersmit en co.*
51 vn. ijzerwerk, *W. Loonen en co.*
4 kn. boeken en papier, *G. Kolff en co.*
10/2 pijp. wijn, *Metzendorff, Willmans, Ruys en co.*
50 keld. jenever, 120 md. aardappelen, 3 kn. wijn, 69 coll. touwwerk, *Gezagvoerder.*
100 ks. kaas, 50 do. gennaolie, 50 do. wijn, *Vonck Robbers.*
100 vs. spijkers, *Adam en co.*
120 vs. spijkers, 17 coll. kramerijen, *C. Bahre en G. Kinder.*
35 oxh. wijn, 200 vs. boter, 100 keld. jenever, 25 kn. geslagt, 40 coll. provisien, *J. Cezard en co.*
18 coll. ijzer, koper en glaswerk, *Enthoven en co.*
3 kn. wijn, *Maclaine, Watson en co.*
45 kn. koralen, *Engelhard en co.*
215 kn. glas, 2 do. manufact., *Pandel en Stiehaus.*
5 coll. koopwaren, 79 do. koopmanschappen, 1 rijtuig, ...
141 coll. en 22 kn. koopmanschappen, 2 do. papier, 153 do. glaswerk, 10 do. meubelen, 2 do. handwerk, 1 kt. lederwerk, 12 kn. eetwaren, 25 do. en 20 vn. aardewerk, 1 vaatje pleetwerk, 4 bn. manufact., 5 kn. modewaren, 4 do. zijdenmodewaren, 4 do. speelkaarten, 450 do. wijn, 93 do. provisien, 24 do. vruchten, 9 do. kram. en zijde, 1 kt. diversen, 25 kn. peperment, 150 vs. verfwaren, 2 kn. zijdenstoffen, 15 kn. kramerijen, *Gumprich en Strauss.*

Van Amoy per Ned. bark *Amazone*, gez. Kramer.

1515 coll. div. chin. goederen, *Div. Chinezen.*
1449 ps. chin. steenen, 12/m vloersteenen, 2200 coll. en 44 krandj. aardewerk, 300 vs. chin. verf, 38 ps. en 66 vn. stalenpannen, 154 pakk. zakken, 41 kn. lengkeng, 1262 coll. div. chin. goederen, ...

Uitvoer.

Naar Amsterdam per Ned. schip *Zaanstroom*, gez. Schaap, agt. Schimmelpenninck en co.

9151 pik. suiker, 26 do. thee, 600 do. tin, 100 do. rotting, 23 kn. zilv. metaal, *N. H. M.*
400 pond brood, 1 vat vleesch, 2 mud. boonen, 2 do. gort, *Gezagvoerder.*
1 kt. holl. sigaren, 2 kn. provisien, *Aan boord gebleven lading.*

Naar Japan via Singapore per brik *Wilhelmina en Elise*, gez. Priebée, agt. Hunter, Houghton en co.

1 legg. arak, *Hunter, Houghton en co.*
2526 pik. tin, *N. H. M.*

Voor Singapore.

20 kn. olie, uit entrep., *W. Hall.*
4 vn. vleesch, uit entrep., 120 md. tabak. *Agenten.*
10 kn. kramerijen, *Hagedorn, Plump en co.*

Naar Benkoelen en Padang per Ned. Ind. stooms. *Macasser*, gez. Bierings, agt. W. Cores de Vries.

12 kn. manufact., 70/m sigaren uit entrep., 6 kn. gedr. katoen, 3 do. lappets, 2 do. wit katoen, *Martin, Dyce en co.*
40/m sigaren uit entrep., *van Slooten, Morgan en co.*
10/m sigaren uit entrep., 1 kt. regaal, 2 id. monsters, *van Ommeren, Rueb en co.*
3 ks. regaal, *Agenten.*
6 kn. wijn, 2 do. vruchten, 1000 ps. man. sigaren, *Platon en co.*
1000 pik. rijst, *Dümmler en co.*
25 kn. wit katoen, 4 do. tjendus, *Borneo Comp. Limited.*
3 kn. ruwe zijde, 2 do. div. kat. goederen, 1 do. en 1 vt. aardewerk, *Said Sagah.*
3 kn. koperwerk, 2 do. koperdraad, *Tjia Kiokbie.*
3 kn. chitsen en doeken, *Said Moh. Satra.*
2 bendies, 4 kn. sarongs, 1 do. slendangs, 1 do. div. kat. goederen, *Niederer en co.*
4 kn. wit katoen, *Burt, Myrtle en co.*
10½ vn. arak, 10 vs. verf, 4 kn. diversen, 1 do. kramerijen, 1 do. kaarten 1 do. provisien, 1 zak medicijn, 1 pak vermillioen, 40 pik. gedr. visch, *Lim Hoa.*
2 kn. wijn, *Ahlers.*
2 kn. batik doeken, 10 vn. meel, *Purvis en co.*
2 kn. diversen, 1 vt. patjols, 1 kt. manufact., 1 do. speelkaarten, 25 zakk. meel, *Hunter, Houghton en co.*
8 kn. kat. goederen, lederwerk en kramerijen, *Said Sech Aijdroes.*
10/m man. sigaren, *E. Moormann en co.*
2 bn. laken, *Pandel en Stiehaus.*
1 kt. woll. goederen, 1 do. hoeden en kramerijen, 1 do. tapijten en kramerijen, 1 do. leder en zweepen, *H. en A. Straus.*
1 kt. div. kat. goederen, *Maintz en co.*
1 do. en pak. boeken, *G. Kolff en co.*
1 kt. porcelein, *Aganoor.*
11 pik. gedr. visch, 2 do. tjintjauw, 5 kn. thee, 1 do. lijm, 1 do. speelgoed, 2 do. provisien, 1 do. koralen, 1 do. vermillioen, 5 do. diversen, 1 do. doeken, *Tjoa Tjengoan.*
21 kn. provisien, 2 do. glaswerk, 2 pakk. bezems, 2 kn. koffers, 2 do. lederwerk, 2 do. ijzerwerk, 2 vn. wijn, 4/4 do. madera, 2/m port, *Winsser, de Lange en co.*
9 pakk. touwwerk, 5 kn. wijn, 5 vs. spijkers, 1 pak kurken, 8 kn. kaarsen, 20/m sigaren, 95 doz. sloten, 1 kt. diversen, 1 do. naalden, 90 coll. gedr. visch, 4 pakk. tjintjauw, 4 vs. staal, 7 vn. gez. visch, 5 pn. touw, 1 kt. glaswerk, *Oeij Tosong.*
1 kt. en kat. goederen, 1 do. diversen, 1 do. ijzer staalwerk, 1 pik. koperdraad, *Sahiep Biedoerie.*
f 100,000 zilv. munt, 40 tonn. buskruid, 2 buskruid kleeden, 199 coll. artill goederen, 13 do. bouwmaterialen, 1 do. genie goederen, 7 do. medicijnen, 47 do. div. gouv. goederen, *Gouvernement.*
3 kt. diversen, *Pekeer Malien.*
2 kn. diversen, 1 do. div. kat. goederen, 1 do. ginghams, 3 do. ijzerwerk 3 vn. hagel, 5 zakk. gran, 6 kt. siropen, 1 flesch ghie, *Machdoen.*

Voor Benkoelen.

39 coll. div. gouv. goederen, *Gouvernement.*
2 krandj. aardewerk, 8 pakk. stroodeksels, 1 do. meubelen, 1 kt. madapollams, 5 kn. diversen, 2 do. div. kat. en woll. goederen, en kramerijen, *Saliep.*
7 md. bier, 5 kn. wijn, *Winsser, de Lange en co.*
2 pik. wijn, *Satawie.*
1 kt. wijn, *L. Platon.*
6 pik. gedr. visch, *Tjaa Tjenggian.*
9 kn. sarongs, 2 do. ginghams, 1 kt. neteldoek, 1 do. gedr. katoen, *Niederer en co.*
18 pakk. paijongs, 2 kn. lengkeng, 1 baal en 2 pakk. offerpapier, 1 kt. schoenen, 2 kn. speelgoed, 1 pik. suiker, 8 coll. java sigaren, *Lim Hoa.*
1800 ps. zakken, *Morgan, Melbourn en co.*
1 pak spiegels, 4 krandj. suiker, 5 kn. div. kat. goederen, parfumerien, lederwerk en kramerijen, 1 md. min water, 1 kt. slendangs, 1 do. kat. goederen, 1 do. ginghams, *Maintz en co.*
1 do. madapoll, 7 kn. diversen, 8 pakk. stroowerk, 3 pik. wijn, 1 vat spijkers, 1 kt. koperdraad, 1 do. dadels, 4 tromm. provisien, 1 bendie, 1 kt. glaswerk, 40 stell. stalen pannen, 3 kn. amerik. stoelen, 9 do. thee, *Abdul Karin.*

Naar Padang per Ned. schip *Geertruida Maria*, gez. Spiegelberg, agt. van Ommeren, Rueb en co.

10 kn. zuren, 10 do. wijn, uit entrep., *Picart.*
250 keld. jenever, 50 vn. bier, uit entrep., 4590 pik. rijst, *B. Kopersmit en co.*
13 kn. shirtings, 2 vn. zinkblik, 4 kn. calicots, 12 vn. spijkers, 10 kn. en 1 vat glaswerk, 2 kn. lampen, *Pandel en Stiehaus.*
2 kn. hoeden, petten, lederwerk, ijzerwerk, enz. 1 kt. modewaren, 1 do. ijzerwerk, 1 do. blik en koperwerk, 1 do. wijn, 1 do. glas- en aardewerk, 3 kn. modew. en lederwerk, 1 kt. eetwaren, 1 do. blikwerk, *Gumprich en Strauss.*
1 kt. parfumerien, 1 do. glaswerk, 9 kn. eetwaren, 1 kt. eau de cologne, 7 kn. kramerijen, 1 kt. porcelein, *Leon en Reiss.*
14 kn. manufact., 7 do. lucifers, 6 do. kramerijen, 5 do. zijden parapluien, 2 do. tjelies, 2 kn. bladkoper, 1 kt. valsch gouddraad, 5 kn. messen, 100 pik. band ijzer, 15 vs. spijkers, 1 kt. modewaren, 10 kn. parapluien, 2 do. parasols, 1 kt. hoeden, 1 do. handschoenen, 1 do. diversen, 200 kn. teneriffewijn, 6 bn. zakken, 1 kt. papier, 3 kn. vensterglas, *C. Bahre en G. Kinder.*
1 tafel, 1 boekenkast, 1 lessenaar, 2 kuipen, 42 kn. provisien, 3 vs., 2 ks. en 14 blikk. verf, 2 kn. siropen, 3 do. slaolie, 6 do. punch, 1 kt. politoer, 1 do. diversen, 4 kn. bitter, 1 pak queue, 50 vn. meel, 1 kt. tuigen, 2 kn. lampen, 13 do. stoelen, 11 do. klokken, 2 do. passagiers goed, 2 vn. wijn, 531 pik. rijst, 15 bn. en 2 pn. zakken, 70 kn. bier, *Dümmler en co.*
160 kn. kruid uit entrep., 2 do. meubelen, 1 kt. aardewerk, 15 do. sardijntjes, 24 doz. [illegible] 6/2 do. wijn, 6 kn. josticks, 1 kt. lampen, 20 roll. matten, 3 vn. glas en aardewerk, *Cassalette en co.*
31 vn. teer, *Gouvernement.*
3 bendies, *Raphail.*
41 kn. manufact., uit entrep., 1 kt. calicots, *J. F. van Leeuwen en co.*
8 kn. kramerijen, 3 do. glaswerk, *Hagedorn, Plump en co.*
1 kt. gedr. katoen, uit entrep., *Pitcairn, Syme en co.*
25 krandj. aardewerk. *Oeij Tosong.*
11 kazen, 2 kn. provisien, 16 hammen, *Aan boord gebl. lad. v. Nederland.*

AANGEBRAGTE REGALEN te Batavia,

VAN DEN 1 TOT 3 MAART 1863.

Van Rotterdam per *Henriette Gerardina Susanne*,

1 kistje gem. I/T.
1 „ A. S. Bodde te Batavia, Geraards Thesingh te Lenathan, residentie Probolingo.
1 kistje Mr. C. B. K. Nederburg.
1 „ gem. PT/4.
1 „ P. S. Veenstra.
1 pakje gem. H No. 180 B. J. Leon en Reiss.
1 „ W. E. Schenck, Lid der Algemeene Rekenkamer.
1 „ H. J. Coster, Tjicadjang.

Van Nederland per *Anna Sophia*,

1 kistje M. A. Graafland, Batavia.
1 „ C. F. C. Peeters, adjudant onderofficier dienstdoende officier bij het 7de Bataillon infanterie Z. en O. kust van Borneo te Moeara Tebalong Nederl.-Indie.
1 kistje J. E. Höveker Ternate, af te geven aan van der Vugt.

Van Nederland per *Aeolus*,

1 kist H. L. Te Mechelen, Rembang.
1 „ A. C. Gansch, Soerabaija.

Van elk in deze Courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet

H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP, BATAVIA.